

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Šárka Švábová

Ochrana soukromí v trestním řízení

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Ochrana soukromí v trestním řízení vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 27. března 2017

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr.et Mgr. Zdeňku Kopečnému za odborné vedení, vstřícnost, ochotu a cenné rady, které mi při zpracování této diplomové práce poskytl.

Obsah

1	Úvod	6
2	Právní zakotvení ochrany soukromí v trestním řízení	10
2.1	Právo na soukromí	10
2.2	Ochrana soukromí v trestním řízení u dospělých	12
2.2.1	Poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných	12
2.2.2	Poskytování informací veřejnosti podle § 8a trestního řádu	15
2.2.3	Zákaz a omezení zveřejňování informací podle § 8b trestního řádu	17
2.2.4	Speciální případy zákazu zveřejnění informací podle § 8c trestního řádu	18
2.2.5	Výjimky ze zákazu zveřejnění informací podle § 8d trestního řádu	19
2.2.6	Dožádání a ochrana utajovaných skutečností a údajů, na než se vztahuje mlčenlivost	20
2.2.7	Zásada veřejnosti	21
2.3	Ochrana soukromí v trestním řízení u mladistvých a dětí	25
2.3.1	Právní úprava ochrany soukromí v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže	26
2.3.2	Právní úprava ochrany soukromí mladistvých v trestním řádu	30
2.4	Sankce za porušení zákazu poskytování informací o trestním řízení v právní úpravě ochrany soukromí dospělých osob, dětí a mladistvých	31
3	Zásahy do práva na soukromí v souvislosti se zajišťovacími úkony a operativně pátracími prostředky	34
3.1	Domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků, vstup do obydlí a osobní prohlídka	34
3.1.1	Domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků	34
3.1.2	Osobní prohlídka	38
3.1.3	Vstup do obydlí	39
3.2	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	40
3.3	Operativně pátrací prostředky	45
3.3.1	Použití agenta	45
3.3.2	Sledování osob a věcí	46
4	Závěr	48
4.1	Způsob posuzování ochrany práva na soukromí	48
4.2	Stručné shrnutí, zhodnocení a úvahy de lege ferenda	49
4.3	Zhodnocení diplomové práce	51

Bibliografie	53
Abstrakt	58
Přílohy	59

1 Úvod

Soukromím může každý z nás rozumět něco odlišného, přikládat mu různou relevanci a v souvislosti s tím i potřebu ochrany. V době neustálého technologického rozvoje, jaký v současnosti zažíváme, mnoho z nás z ochrany svého soukromí slevuje a často, i díky vzrůstající oblíbenosti sociálních sítí, své soukromí, včetně svých osobních údajů, dobrovolně zpřístupňujeme ostatním. Přes tento populární přístup k našemu soukromí, vnímám, že soukromí v trestním řízení má stále jinou dimenzi potřeby ochrany, a to jak z pohledu obviněného, tak ze strany poškozeného. Prolomení ochrany soukromí v trestním řízení může ve svém důsledku vést k dalším zásahům do chráněných zájmů a principů trestního práva, jako jsou například princip presumpce nevinoty nebo ochrana poškozeného před jeho sekundární viktimizací.

Právě vzhledem k neustálému pokroku v oblasti technologií je ochrana soukromí, a zvláště ochrana osobních údajů, čím dál častěji diskutovaným tématem. Přestože se řada autorů ochraně soukromí věnuje, v odborných publikacích zpravidla postrádáme samotné vymezení pojmu „soukromí“. Důvodem je pravděpodobně široký rozsah tohoto pojmu, díky kterému je obtížné jej jednotně definovat. Takový postoj k definici soukromí zastává i Evropský soud pro lidská práva¹, který ve svých rozhodnutích odmítá uvádět obecnou definici soukromého života zakotveného v článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod² a již několikrát zopakoval, že „*pojmem „soukromého života“ je širokým pojmem, který nelze vyčerpávajícím způsobem definovat.*“³

Při úvaze nad definicí pojmu „soukromí“, respektive nad tím, zda pojem soukromí má vůbec smysl definovat, mě zaujal článek, který napsal profesor filozofie Madison Powers, JD, DPhil, s názvem: „*A Cognitive Access Definition of Privacy*“, v němž se zabývá samotným smyslem definování soukromí a přístupem autorů k pojmovému vymezení soukromí. Jak autor ve svém článku potvrzuje, za obhajitelné lze považovat oba přístupy zastávané k relevantnosti definování soukromí, vymezení soukromí je spíše otázkou filozofickou. Přestože zastávám názor, že než samotné definování soukromí je důležitější interpretace a aplikace ochrany soukromí, a to nejen v trestním řízení, pro účely diplomové práce se o toto vymezení pokusím. Z mnoha definic soukromí nabízejících se v tomto článku, vyberu alespoň následující zdánlivě jednoduchou definici, jejíž autor je profesor Alan Furman Westin, podle

¹ Dále také jen „ESLP“.

² KMEC, Jiří a kol. *Evropská úmluva o lidských právech – komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s 867.

³ Viz např. Rozsudek velkého senátu ze dne 4. prosince 2008, *S. a Marper proti Spojenému království*, stížnost č. 30562/04 a 30566/04.

kterého „*soukromí spočívá v nároku jednotlivců, skupin nebo institucí, aby sami určili, kdy, jak a do jaké míry sdělí informace o sobě ostatním.*“⁴

Profesor David Archard v publikaci *Privacy and criminal law* uvádí, že: „*Soukromí je právo na základě, kterého ostatní nemají přímý přístup k důvěrným osobním informacím. Jedná se o důležité právo, avšak právo s omezenou aplikací.*“⁵ Autor ve svém příspěvku s názvem „*The value of privacy*“ kritizuje, že státy místo toho, aby omezily pouze důvěrné osobní údaje, raději upravují užívání a zneužívání všech osobních údajů. Ačkoliv nesouhlasí s absolutním zákazem shromažďování a využívání osobních údajů, určitě by dle něj však měl být upraven způsob a míra, ve které je možné osobní informace používat, zpracovávat a ukládat.⁶ Podle, pro změnu českého autora, docenta Sobka můžeme soukromí chápat jako „*vlastní kontrolu nad informacemi o svých osobních záležitostech.*“⁷

Dovolím si uvést i vlastní zamyšlení nad významem pojmu „soukromí“. Soukromí pro mě představuje sféru informací, které by neměly být veřejně přístupné, informací, jejichž případné další použití, zpracování, zprostředkování a jiné nakládání s nimi by měl mít každý pod kontrolou, informací, jejichž zpřístupnění ostatním by mohlo díky jejich osobní a intimní povaze narušit psychickou integritu člověka. Potřeba soukromí nás provází po celý náš život bez návaznosti na určitou specifickou životní situaci, je nutnou součástí našeho života. Zároveň pro svou všeobecnost právo na soukromí patří mezi základní práva, do kterých je s ohledem na fungování společnosti často zasahováno, neboť koliduje s celou řadou jiných základních práv a svobod a odvětvových právních principů. Proto je obtížné odlišit, co ještě je přiměřeným zásahem do práva na soukromí, a co již nikoliv.

V této diplomové práci proto nezůstanu jen u obecného definování pojmu soukromí. Vymezení soukromí a stručné zhodnocení přístupu naší společnosti k němu bylo jen nastíněním prvotní problematiky s ochranou soukromí spojené. Právo na soukromí je třeba vyvažovat ve vztahu k ostatním hodnotám, se kterými se právě kvůli své široké povaze dostává do kolize. Jednou z těchto hodnot je i účel trestního řízení. Pro zkoumání ochrany soukromí jsem jako oblast výzkumu zvolila právě problematiku trestního řízení, konkrétně projevy ochrany práva na soukromí v trestním řízení. Jako cíl svého výzkumu, a tedy i celé diplomové práce, jsem si vytyčila zodpovězení výzkumné otázky, zda: „Porušuje současná

⁴ POWERS, Madison. A Cognitive Access Definition of Privacy. *Law and Philosophy*, 1996, roč. 15, č. 4, s. 369-386.

⁵ CLAES, Erik, GUTWIRTH, Serge, DUFF, Antony. *Privacy and the Criminal Law*. Oxford: Intersentia, 2008, s. 19.

⁶ Tamtéž.

⁷ SOBEK, Tomáš. Svoboda a soukromí. In ŠIMÍČEK, Vojtěch (ed.). *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 41.

právní úprava trestního řízení v ČR právo na soukromí?“ Jak stanovená výzkumná otázka sama napovídá, okruh své vědecké práce zaměřuji na platnou právní úpravu trestního řízení v České republice, tedy zejména na právní úpravu dle zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů⁸.

Propojení problematiky ochrany lidských práv a trestního řízení jsem zvolila z důvodu, že se z mého pohledu jedná o oblast aktuální, ve které stále vznikají nové případy zabývající se řešením kolize ústavně zaručených práv a svobod, v našem případě práva na soukromí a účelu trestního řízení náležitě zjistit trestné činy a jejich pachatele podle zákona spravedlivě potrestat, o čemž svědčí i poměrně bohatá judikatura Ústavního soudu v této oblasti. „*Trestní řízení se musí vyrovnat s ústavním požadavkem, aby stanovená pravidla omezení základních práv a svobod, a trestní řízení je řízením nepochybně omezujícím základní práva a svobody, byla legitimním základem pro jejich efektivní právní ochranu a u adresátů těchto omezení nevyvolávala pocit nespravedlnosti.*“⁹ Z čehož můžeme dle mého názoru dovodit i potřebu zvýšeného zájmu zákonodárce na precizním zakotvení ochrany soukromí v trestním řízení tak, aby nepřiměřené zásahy do práva na soukromí byly v trestním řízení co nejvíce eliminovány. Úvahy, zda tomu tak z teoretického hlediska, ale i z hlediska aplikační praxe, skutečně je, již ponechávám na obsahu následujících kapitol.

Vzhledem k povaze práva jako společenskovední disciplíně jsem si jako výzkumnou metodu své vědecké práce vybrala kvalitativní výzkum, kterým se na rozdíl od kvantitativního výzkumu nedosahuje výsledků pomocí statistických metod a jiných metod kvantifikace, a proto jej hodnotím jako vhodnější výzkum pro účely mé diplomové práce. V rámci výzkumné části budu tedy pracovat s teoretickými vědeckými metodami, jako je například analýza, syntéza, indukce a dedukce. K práci využívám zejména monografie, včetně komentářové literatury, a odborné články. S ohledem na zaměření diplomové práce na českou právní úpravu využívám především zdroje publikované v českém jazyce. Podstatnou část použitých zdrojů tvoří soudní rozhodnutí, a to zejména judikatura Ústavního soudu ČR. K prezentaci aktuálních projevů právní úpravy v aplikační praxi využívám rovněž veřejně dostupné statistiky a výroční zprávy.

Abych se ve své diplomové práci mohla zaměřit na problematiku ochrany soukromí v trestním řízení s dostatečnou podrobností, omezila jsem předmět zkoumání na ochranu soukromí v trestním řízení u fyzických osob. Přesto si plně uvědomuji, že spolu s nabytím účinnosti zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

⁸ Dále jen „trestní řád“.

⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 41.

vyvstala rovněž potřeba ochrany soukromí právnických osob v trestním řízení. Před samotným rozбором právní úpravy ochrany soukromí u dospělých a mladistvých, se v první podkapitole úvodní teoretické části diplomové práce věnuji základnímu vytyčení práva na soukromí. Přestože je předmětem zájmů mé diplomové práce především trestní právo, právo na soukromí je ve zkoumané problematice pojmem klíčovým. U dětí a mladistvých se zaměřuji zejména na zdůraznění specifických rysů ochrany jejich soukromí, ve kterých se odlišuje od právní úpravy vztahující se na osoby starší 18 let.

Zkoumání ochrany soukromí dále orientuji zejména na problematiku zásahů do práva na soukromí v souvislosti se zajišťovacími úkony a operativně pátracími prostředky, které svým charakterem do ústavně zaručeného práva na soukromí zasahují a vyžadují si tedy zvýšené pozornosti při hodnocení přípustnosti jejich zásahu do práva na soukromí. Tomuto tématu se věnuji ve třetí kapitole. V poslední kapitole, závěru mé diplomové práce, se vypořádávám zejména s vlastními názory na danou problematiku a případnými způsoby řešení zjištěného stavu, včetně stručného zhodnocení ochrany práva na soukromí v českém trestním řízení a úvahami de lege ferenda. Plně věřím, že na základě mé výzkumné práce budu schopna potvrdit či vyvrátit základní tezi diplomové práce, která zní: „Současná právní úprava trestního řízení v ČR nepřiměřeně zasahuje do práva na soukromí.“, a naplním tak hlavní cíl mé vědecké práce, tedy odpověď na výzkumnou otázku: „Porušuje současná právní úprava trestního řízení v ČR právo na soukromí?“

Pokud bych měla zhodnotit možnost přínosu mé diplomové práce ve vztahu k současnému stavu pokrytí oblasti probádání tématu ochrany soukromí v trestním řízení, myslím si, že přestože nezůstává bez povšimnutí, což dokazují zejména některé odborné články týkající se dané problematiky, celá řada autorů se tématu ochrany soukromí v trestním řízení dotýká spíše okrajově. Provázanost tohoto základního práva každého z nás – práva na soukromí a trestního řízení je však u celé řady dalších institutů trestního řízení klíčová a zaslouží si naši pozornost. K tomu doufám, přispěje i má diplomová práce na téma Ochrana soukromí v trestním řízení.

2 Právní zakotvení ochrany soukromí v trestním řízení

2.1 Právo na soukromí

Právo na soukromí je v České republice zakotveno v článku 10 Listiny základních práv a svobod¹⁰ a řadíme jej tak do kategorie základních práv. Článek 10 LZPS je však pouze základem pro ochranu soukromí v širokém slova smyslu, nadto je totiž doplněn dalšími ustanoveními Listiny. V článku 12 LZPS je zakotvena nedotknutelnost obydlí, v článku 13 neporušitelnost listovního tajemství a tajemství přepravovaných zpráv a v článku 7 odst. 1 právo na osobní integritu a osobní soukromí. Ani samotný článek 10 LZPS není jednotný, ale je v něm zakotveno několik složek práva na soukromí. V odstavci 1 je obsažena ochrana lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména, druhý odstavec se zaměřuje na ochranu před neoprávněnými zásahy do soukromého a rodinného života a poslední odstavec obsahuje v současné „digitální době“ velmi aktuální právo na informační sebeurčení, tedy právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Někteří autoři shledávají dosah práva na soukromí ještě širším, například doktorka Eliška Wagnerová uvádí, že *„právo na soukromí (článek 10 LZPS) slouží jako obecná, generální klauzule, která zajišťuje "bezmezerovitou" ochranu svobody jako práva i v případech, které nejsou pokryty speciálními základními právy.“*¹¹ Právo na soukromí je potenciaálně široké právo, neboť, jak jsem uvedla již v úvodu diplomové práce, definice soukromí není ustálená a rozsah jeho aplikace tak bude záležet na tom, jak soukromí v konkrétní věci interpretujeme. Ztotožňuji se proto s názorem, že *„široká interpretace soukromí není sama o sobě nežádoucím jevem, pokud je však vždy zachována zřejmá vazba na ochraně lidské důstojnosti, která je základem lidských práv. Na druhou stranu interpretaci práva na soukromí je nutno stanovit určité meze, aby zásahem do ní nebyl každý zásah, který oběť pociťuje jako újmu na svých právech. V takovém případě by totiž hrozilo rozmělnění celého konceptu lidských práv. Ne každá nespravedlnost na světě je porušením lidských práv.“*¹²

Právo na soukromí není právem absolutním. Přestože omezení základních práv je zpravidla předvídáno přímo v Listině základních práv a svobod, v případě práva na soukromí

¹⁰ Dále také jen „LZPS“ nebo „Listina“.

¹¹ WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 280.

¹² BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, s. 284.

v článku 10 LZPS žádná explicitní limitační klauzule obsažena není, možnost omezení tohoto práva je však nutné z tohoto ustanovení vyvozovat. Podmínkami, za jejichž splnění má prioritu jedno základní právo či svoboda, jsou podle Ústavního soudu vzájemné poměrování v kolizi stojících práv a svobod a zároveň splnění požadavku na šetření podstaty a smyslu omezovaného základního práva, resp. svobody.¹³ Vzhledem k tématu této práce si pod právo „na druhé straně vah“ můžeme zpravidla dosadit účel trestního řízení náležitě zjistit trestné činy a jejich pachatele podle zákona spravedlivě potrestat. Nesmíme přitom zapomínat na článek 4 odst. 2 LZPS, který zakotvuje požadavek zákonného základu omezení, dle něhož meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod upraveny pouze zákonem. V našem případě toto zákonné zakotvení budeme nacházet zejména v trestním řádu, ale k tomu již více v dalších kapitolách.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod¹⁴ zakotvuje právo na soukromí ve svém čl. 8. Podle článku 8 má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Úmluva tedy chrání čtyři související zájmy – soukromý život, rodinný život, domov a korespondenci na rozdíl od Listiny základních práv a svobod v jediném ustanovení, zato méně detailněji. Používání termínu „soukromý život“ na místo „soukromí“ je v Úmluvě zvoleno záměrně. Svým obsahem je „soukromý život“ širší a pojem „soukromí“ tedy spadá do je rozsahu.¹⁵ V odstavci 2 článku 8 je obsaženo určité oslabení práva na soukromí. Zakotvuje výjimky, za kterých mohou státy do tohoto práva zasáhnout, což odpovídá faktu, že právo na soukromí je právem relativním, o čemž svědčí i nezařazení práva na soukromý a rodinný život ve výčtu nederogovatelných práv uvedeném v článku 15 Úmluvy.

Právo na soukromí nezůstává bez povšimnutí ani v Listině základních práv EU, která ve svém článku 7 zaručuje právo na respektování soukromého a rodinného života, na základě něhož je stejně jako v případě Úmluvy v jediném ustanovení chráněno právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace. Článek 8 Listiny základních práv EU navíc specifikuje samostatně právo na ochranu osobních údajů. Podle mého názoru je toto separátní zakotvení ochrany osobních údajů reakcí na zvyšující se potřebu ochrany osobních údajů, kterou Listina základních práv EU díky tomu, že se jedná o nový lidskoprávní dokument, na rozdíl od LZPS a Úmluvy již výslovně reflektuje.

¹³ náleží Ústavního soudu ze dne 17. února 1999, sp. zn. Pl. ÚS 16/98

¹⁴ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících (dále jen „Úmluva“)

¹⁵ Stejný závěr platí i pro terminologii Listiny základních práv a svobod.

Výjimku z lidskoprávních dokumentů obsahujících právo na soukromí netvoří ani Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Ten v článku 17 stanovuje, že nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst a každý má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.

2.2 Ochrana soukromí v trestním řízení u dospělých

Přestože ochrana soukromí v trestním řízení u dospělých osob není na rozdíl od právní úpravy dětí a mladistvých řazena přímo mezi základní zásady zakotvené v ustanovení § 2 trestního řádu, je jedním z klíčových principů trestního řízení. Ochrana soukromí se prolíná všemi stádii trestního řízení. Vzhledem k tomu, jak široké by mohlo být opravdu důkladné prozkoumání všech aspektů práva na soukromí v trestním řízení, rozhodla jsem se v diplomové práci zaměřit na ty skutečně nejvýznamnější instituty z pohledu ochrany práva na soukromí. Za ně považuji především právní úpravu poskytování informací o trestním řízení, seznamování se s údaji o trestním řízení v rámci nahlížení do spisu a veřejného řízení před soudem a v další kapitole neopominám rozebrat ani nejdůležitější zajišťovací a operativně pátrací prostředky.

2.2.1 Poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných

Informování veřejnosti o trestním řízení a umožnění jí účastnit se projednávání trestních věcí před soudem jsou body, v nichž se střetávají na první pohled kontradiktorní zásady ústavního pořádku České republiky - právo na ochranu soukromí dle čl. 7 odst. 1 LZPS, svoboda slova a tisku dle čl. 17 LZPS a v neposlední řadě zásada veřejnosti soudního jednání zakotvená jak v čl. 38 odst. 2 LZPS, tak v čl. 96 odst. 2 Ústavy ČR.¹⁶ Podle článku 17 odst. 5 LZPS jsou státní orgány a orgány územní samosprávy povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti, přičemž podmínky a provedení stanoví zákon. Takovým zákonem rozumíme i trestní řád, konkrétně jeho ustanovení § 8a až § 8d, která upravují poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných. Uvedená ustanovení trestního řádu pro zajištění ochrany soukromí a dalších základních principů trestního řízení, jako jsou např. dosažení účelu trestního řízení či zachování presumpce neviny, dávají orgánům činným v trestním řízení oprávnění určitě informace veřejnosti odepřít.

¹⁶ ZÁVODSKÝ, Ondřej. Devatero připomínek k tzv. „náhubkovému zákonu“. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 7, s. 209.

Do současné podoby těchto ustanovení výrazně zasáhly novely trestního řádu upravené zákony č. 52/2009 Sb.¹⁷ a č. 207/2011 Sb.¹⁸ Prvně zmíněná novela trestního řádu nabyla účinnosti k 1. dubnu 2009 a vysloužila si přezdívku „náhubkový zákon“. Význam novely spočíval zejména ve změně ustanovení § 8a trestního řádu a zakotvení nových ustanovení § 8b a § 8c trestního řádu. Jak z důvodové zprávy k této novele vyplývá, jednalo se především o reakci na rostoucí potřebu ochrany obětí trestných činů, a to včetně jejich soukromí, která měla za cíl maximálně omezit okruh informací poskytovaných veřejnosti o obětech trestných činů a zabránit zveřejňování jejich osobních údajů, fotografií či obrazových záznamů. Poskytování zvýšené ochrany bylo zaměřeno na nejvíce ohroženou kategorii obětí trestných činů, za něž zákonodárce považuje oběti mladší 18 let a oběti taxativně vymezeného výčtu trestných činů zasahujících do osobnostní integrity člověka, kam spadají např. trestné činy proti životu nebo trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.¹⁹

U odborné i laické veřejnosti však omezení poskytování informací o trestním řízení ve prospěch ochrany soukromí vyvolávalo obavy z neúměrného zásahu novely do svobody projevu. Kritice čelilo zejména informační embargo v přípravném řízení a zákaz zveřejnění odposlechu dle §8c trestního řádu (ve znění zákona č. 52/2009 Sb.). Z důvodu výtek přílišné restriktivity a opomíjení důležité úlohy tisku v demokratické společnosti, zákonodárce přijetím zákona č. 207/2011 Sb. provedl tzv. „změkčení náhubkového zákona“.²⁰ Došlo tak k novelizaci ustanovení § 8a až § 8c trestního řádu a zapracování do trestního řádu nového ustanovení § 8d. K tomuto kroku zákonodárce přistoupil, i přestože, jak připouští i v důvodové zprávě k zákonu č. 207/2011 Sb., při hodnocení střetu práva na soukromí se svobodou projevu a právem na informace by se mělo k veřejnému zájmu na zveřejnění přihlížet automaticky. Důvodem pro explicitní zakotvení § 8d odst. 1 věty druhé trestního řádu, která zní: „*Informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, [...] lze také zveřejnit, odůvodňuje-li to veřejný zájem, pokud převažuje nad právem na ochranu soukromí dotčené osoby; [...]*“, byla tedy spíše snaha o zachování principu právní jistoty.²¹

¹⁷ zákon č. 52/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹⁸ zákon č. 207/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ důvodová zpráva k zákonu č. 52/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

²⁰ HERCZEG, Jiří. Novela náhubkového zákona: korektiv veřejného zájmu. *Trestněprávní revue*, 2011, roč. 10, č. 10, s. 285.

²¹ důvodová zpráva k zákonu č. 207/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Podle mého názoru obavy z tzv. náhubkového zákona byly způsobeny spíše nepochopením dané právní úpravy, na čemž měl nejspíše zásluhu i negativně médii prezentovaný postoj k posílení ochrany soukromí v trestním řízení. Ačkoliv považuji svobodu slova a úlohu veřejných sdělovacích prostředků za rovnocenné s právem na soukromí, nesdílím názor, že by posílení ochrany soukromí v trestním řízení po změně trestního řádu provedené zákonem č. 52/2009 Sb. skutečně znamenalo ohrožení tzv. novinářské svobody. Vzhledem k tomu, že imperativ veřejného zájmu musel být praxí aplikován i před novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 207/2011 Sb., nedošlo ke skutečnému zvolnění zákazu zveřejnění informací v trestním řízení. Případnou kolizi ochrany soukromí a svobody projevu, resp. práva na informace, je třeba řešit v každém konkrétním případě zvláště při respektování všech ústavněprávních limitů, bez ohledu na to, zda jsou v zákoně výslovně upraveny či nikoliv. Za správný nepovažuji ani názor, který někteří autoři s tzv. náhubkovým zákonem spojovali, a sice, že obsah v trestním řádu zákonem č. 52/2009 Sb. zakotvených ustanovení § 8b a § 8c nemá s vymezeným účelem trestního řádu nic společného a měl by proto spadat do oblasti tzv. tiskového zákona^{22, 23}

Naopak za vítanou změnu považuji zákonem č. 207/2011 Sb. upravené zpřesnění § 8b odst. 2 trestního řádu. Uvedenou novelou konkrétně došlo ke zpřesnění okruhu trestných činů, u kterých je zapotřebí zvýšené ochrany poškozeného před sekundární viktimizací, aby zvýšená ochrana byla omezena pouze na skutečně důvodné případy a nedocházelo k přílišnému zásahu do ústavně garantovaného práva veřejnosti na informace. Jak uvádí důvodová zpráva k této novele, vymezení okruhu chráněných poškozených před novelou z. č. 207/2011 Sb. se jevílo příliš široké, neboť se týkalo i poškozených takovými trestnými činy, jako jsou např. rvačka či porušení domovní svobody. Zároveň došlo ke konkretizaci terminologie a odkazů na relevantní trestné činy.²⁴

Ačkoliv preferuji konkrétní výčet trestných činů, při nichž je dospělému poškozenému poskytnuta vyšší míra ochrany, nevidím důvod, proč do tohoto taxativního výčtu zákonodárce nezařadil rovněž trestný čin usmrcení z nedbalosti dle § 143 trestního zákoníku nebo účast na sebevraždě dle § 144 trestního zákoníku, v jejichž případě podle mého názoru osoby blízké usmrcenému či případně osoba, která se o sebevraždu pokusila, potřebují stejnou míru ochrany soukromí jako v případech, kdy došlo k úmyslného usmrcení či alespoň těžkému

²² zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů

²³ viz např. ZÁVODSKÝ, Ondřej. Devatero připomínek k tzv. „náhubkovému zákonu“. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 7, s. 209-211.

²⁴ důvodová zpráva k zákonu č. 207/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

ublížení na zdraví. Dále ve výčtu postrádám trestný čin mučení a jiného nelidského a krutého zacházení dle § 149 trestního zákoníku. I přestože by u trestného činu dle § 149 trestního zákoníku mohl být dán z hlediska souvislosti s výkonem veřejné moci větší veřejný zájem na informování veřejnosti o takové trestné činnosti, pro dosažení tohoto účelu není nutné zveřejňovat informace umožňující zjištění totožnosti poškozené osoby. Stejně tak nenacházím důvod, proč nechránit oběti trestného činu šíření nakažlivé lidské nemoci dle § 152, včetně nedbalostní formy podle § 153 trestního zákoníku, za předpokladu, že jsou chráněny i oběti trestného činu ohrožení pohlavní nemocí dle § 155 trestního zákoníku. Oběti těchto trestných činů mohou být naopak vzhledem k charakteru následků uvedených trestných činů v možná ještě větší míře pravděpodobnosti vystaveny nežádoucí sekundární viktimizaci oběti. Samozřejmě u všech těchto trestných činů je opět v konkrétním případě nezbytné vzít v potaz všechny další okolnosti případu, včetně zhodnocení, zda veřejný zájem převažuje v dané věci nad ochranou soukromí nebo se jedná o jinou z výjimek § 8d trestního řádu.

Ve věci tzv. náhubkového zákona se ve svém usnesení ze dne 24. ledna 2010, sp. zn. Pl. ÚS 10/09 vyjádřil i Ústavní soud. Skupina senátorů mimo jiné před Ústavním soudem navrhovala zrušení § 8a odst. 1 věty druhé, § 8b odst. 1 a § 8c trestního řádu. Vzhledem k tomu, že v době rozhodování Ústavního soudu již nabyla účinnosti novela č. 207/2011 Sb., nemohl dát Ústavní soud navrhovatelům za pravdu. Zákonodárce totiž novelou č. 207/2011 Sb. sledoval tentýž záměr, který formulovali navrhovatelé. Novela rozšířila právní úpravu o ustanovení § 8d trestního řádu, jenž obsahuje výjimky z obecných pravidel obsažených v ustanoveních § 8a až § 8c trestního řádu. Podle Ústavního soudu ustanovení § 8d trestního řádu představuje v rovině jednoduchého práva významný interpretační a aplikační korektiv, od něhož nelze při posuzování ústavnosti napadených ustanovení odhlížet.²⁵

Prohloubení právní úpravy poskytování informací o trestním řízení zakotvené s účinností k 1. 1. 2010 do trestního řádu přispělo k vyšší ochraně soukromí v trestním řízení, a to rovněž ve znění zákona č. 207/2011 Sb. Jak vyslovil i Ústavní soud, jedná se o právní úpravu, která je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Jednotlivé aspekty právní úpravy ustanovení § 8a až § 8d trestního řádu jsou blíže rozebrány v následujících podkapitolách.

2.2.2 Poskytování informací veřejnosti podle § 8a trestního řádu

Orgány činné v trestním řízení musejí při poskytování informací o trestním řízení respektovat ustanovení § 8a trestního řádu. To jim ukládá ve vztahu k ochraně soukromí

²⁵ usnesení Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2010, sp. zn. Pl. ÚS 10/09, bod 82

povinnost dbát při poskytování informací o své činnosti na to, aby nezveřejnily o osobách zúčastněných na trestním řízení údaje, které přímo nesouvisejí s trestnou činností. Navíc v přípravném řízení platí zákaz zveřejnění informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka.²⁶

Při současném respektování obsahu ustanovení § 8a odst. 1 orgány činné v trestním řízení informují o své činnosti veřejnost poskytováním informací veřejným sdělovacím prostředkům. Informace odepřou, pokud by se jednalo o potřebu ochrany dle § 8a odst. 1 trestního řádu nebo o potřebu zvláště dbát na ochranu osobních údajů a soukromí osob mladších 18 let zakotvenou v § 8a odst. 2 trestního řádu.²⁷ Dalším omezením pro sdělování informací policejním orgánem je případ, kdy si v přípravném řízení státní zástupce vyhradí právo poskytovat informace o určité trestní věci. Za takové situace je může policejní orgán poskytnout jen s jeho předchozím souhlasem.²⁸ Tato omezení reagují na fakt, že zveřejňování fotografií, obrazových záznamů a osobních údajů obětí může vést k jejich dalšímu poškození, zásahům do jejich soukromí, jejich traumatizaci a stigmatizaci, a to zejména v případě kauz týkajících se života, zdraví nebo lidské důstojnosti.²⁹

Tím, že orgány činné v trestním řízení mají při poskytování informací veřejnosti kromě jiného povinnost nezveřejňovat o osobách zúčastněných na trestním řízení údaje, které přímo nesouvisejí s trestnou činností, je těmto osobám poskytnuta ochrana osobnosti, včetně jejich osobních údajů. Mezi tyto osoby řadíme především obviněného, poškozeného, svědka, znalce a tlumočníka. Informace poskytované orgány činnými v trestním řízení je tudíž třeba omezit na podstatné informace týkající se věci, které jsou dosud provedenými důkazy dostatečně prokázány.³⁰

V souladu s § 8a trestního řádu je třeba osobám, proti kterým se řízení vede, zajistit, aby byl co nejvíce omezen difamující účinek trestního řízení, který by nastal za situace, že nebude podezření či obvinění z trestného činu v dalším řízení potvrzeno. Je proto naprosto nepřípustné s ohledem na zásadu presumpce nevinny zveřejnit obvinění ještě před tím, než bude podezřelému skutečně sděleno. Pokud je s ohledem na okolnosti případu veřejnosti přesto celé jméno a příjmení podezřelého nebo obviněného známo, je nutno informace v přípravném řízení, ale i v řízení před soudem, podat tak, aby bylo zřejmé, že platí zásada presumpce nevinny. Orgány činné v trestním řízení jsou zároveň podle zákona o ochraně

²⁶ § 8a odst. 1 trestního řádu

²⁷ § 8a odst. 3 trestního řádu

²⁸ § 8a odst. 3 trestního řádu

²⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 576-577.

³⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 147.

osobních údajů³¹ povinny učinit potřebná opatření, aby nepovolaným osobám zabránily v přístupu k informacím o poškozeném.³²

2.2.3 Zákaz a omezení zveřejňování informací podle § 8b trestního řádu

Na ustanovení § 8a trestního řádu dále navazuje ustanovení § 8b trestního řádu upravující zákaz a omezení zveřejňování informací. Ustanovení § 8b se vztahuje na osoby, kterým orgány činné v trestním řízení poskytly v přípravném řízení informace pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv a plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem umožňující zjištění totožnosti osoby, proti níž se trestní řízení vede, poškozeného, zúčastněné osoby nebo svědka. Osoby, jimž byly orgánem činným v trestním řízení tyto informace poskytnuty, je nesmějí dle § 8b trestního řádu nikomu dále postupovat, pokud to není nutné k uvedeným účelům. O tom musí být orgánem činným v trestním řízení poučeny.³³

Osobami, kterým byly poskytnuty uvedené informace pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, mohou být například probační úředník, znalec, tlumočník, obhájce, osoba nahlízející do spisu nebo svědek. Tyto osoby mohou získané informace poskytovat dalším osobám jen k plnění jejich úkolů. Jako příklad lze uvést probačního úředníka, který poskytne informace o obviněném osobě poskytující mu na základě dobrovolnosti již v přípravném řízení psychologické poradenství, nebo obhájce, který je poskytne obviněnému k výkonu jeho práva na obhajobu.³⁴

Zatímco ochrana poškozeného zakotvená v § 8b odst. 1 se vztahuje na jakoukoliv osobu v pozici poškozeného, odstavce 2, 3 a 4 stejného ustanovení poskytují ochranu speciálnímu okruhu poškozených osob. Podle odstavce 2 nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán některý z uvedených trestných činů.³⁵³⁶

Na rozdíl od ochrany totožnosti osob uvedených v § 8a trestního řádu v přípravném řízení, těmto poškozeným zákonodárce poskytuje zvláštní ochranu rovněž i v rámci řízení před soudem, a to tím, že zakazuje zveřejnění obrazových snímků, obrazových a zvukových záznamů nebo jiných informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by

³¹ zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“)

³² ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 148.

³³ § 8b odst. 1 trestního řádu

³⁴ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 155.

³⁵ § 8b odst. 2 trestního řádu

³⁶ K taxativnímu výčtu trestných činů viz podkapitola 2.2.1.

umožnily zjištění jejich totožnosti.³⁷ Pro ochranu těchto osob nesmí být ve veřejných sdělovacích prostředcích zveřejněn ani pravomocný rozsudek obsahující jména, příjmení a bydliště. Předseda senátu může s přihlédnutím k osobě poškozeného a povaze a charakteru spáchaného trestného činu nadto rozhodnout o dalších omezeních spojených se zveřejněním pravomocného odsuzujícího rozsudku za účelem přiměřené ochrany zájmů takového poškozeného.³⁸ V souladu s tímto ustanovením tak může být zveřejněn pravomocný rozsudek ve veřejných sdělovacích prostředcích pouze při důsledné anonymizaci všech údajů týkajících se poškozeného.

Smyslem ustanovení § 8b odst. 2 je absolutní zákaz zveřejňovat informace umožňující zjištění totožnosti uvedených obětí, který trvá po celé trestní řízení, včetně řízení vykonávacího. *„Zveřejňování je zakázáno v relativně široké míře. Vztahuje se například i na fotografie přátel poškozeného, jeho rodičů, místa bydliště poškozeného nebo rodičů či přátel poškozeného, protože i takové informace mohou umožnit zjištění totožnosti poškozeného.“*³⁹ Poškozený starší 18 let může ovšem tento přísný zákaz prolomit. Pokud má na publikaci svého případu zájem a je způsobilý takový projev vůle učinit, může se zveřejněním projevit souhlas či dokonce osobně sdělovacím prostředkům informace o sobě poskytnout.⁴⁰

2.2.4 Speciální případy zákazu zveřejnění informací podle § 8c trestního řádu

Speciálním případem zákazu zveřejnění informací je právní úprava obsažená v § 8c trestního řádu. Zaměřuje se totiž konkrétně na zveřejnění informace o nařízení či provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu nebo informace z něj získané, údaje o telekomunikačním provozu zjištěného na základě příkazu podle § 88a trestního řádu a informace získané sledováním osob a věcí podle § 158d odst. 2 a 3. K tomu, aby ohledně informace platil zákaz zveřejnění bez souhlasu osoby, které se taková informace týká, musí být kumulativně splněny dvě zákonné podmínky, a to, že tyto informace umožňují zjištění totožnosti osoby a nebyly použity jako důkaz v řízení před soudem. Informace jsou použity jako důkaz v řízení před soudem, jestliže jimi byl proveden důkaz v hlavním líčení, veřejném zasedání nebo neveřejném zasedání.⁴¹

Podle Úřadu pro ochranu osobních údajů zákaz obsažený v ustanovení § 8c trestního řádu směřující vůči každému je ve své podstatě projevem pozitivního závazku plynoucího pro

³⁷ § 8b odst. 3 trestního řádu

³⁸ § 8b odst. 4 trestního řádu

³⁹ JELÍNEK: *Trestní zákoník a trestní řád...*, s. 578.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 161.

Českou republiku z čl. 8 Úmluvy. Stát totiž v některých fázích trestního řízení nemá dostatek možností, aby zachoval důvěrnost informací, které souvisí s nařízením či provedením odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebo z něj pochází, neboť má povinnost seznámit s těmito informacemi kromě orgánů činných v trestním řízení i jiné osoby. S ohledem na to ani nemůže mít nad uvedenými informacemi výhradní kontrolu a ochranu soukromí osob, které byly prováděním odposlechu dotčeny, se snaží proto zabezpečit právní úpravou obsaženou v § 8c trestního řádu.⁴²

2.2.5 Výjimky ze zákazu zveřejnění informací podle § 8d trestního řádu

Ustanovení § 8d zakotvuje zákonné výjimky ze zákazu zveřejnění. Podle ustanovení § 8d trestního řádu lze informace, na které se vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, v nezbytném rozsahu zveřejnit pro účely pátrání po osobách, pro dosažení účelu trestního řízení, nebo umožňuje-li to trestní řád. Uvedené informace lze také zveřejnit, odůvodňuje-li to veřejný zájem, pokud převažuje nad právem na ochranu soukromí dotčené osoby. Dále lze tyto informace také zveřejnit, pokud osoba, již se zákaz týká, udělila ke zveřejnění informace výslovný souhlas.⁴³

Zakotvení § 8d trestního řádu přineslo rovněž řešení v situacích, kdy osoba, která souhlas udělila, zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou. Na základě § 8d trestního řádu je místo ní oprávněn souhlas se zveřejněním informací udělit její manžel, partner nebo její děti, a není-li jich, její rodiče nebo v případě osoby mladší 18 let nebo osoby s omezenou svéprávností její zákonný zástupce.⁴⁴ Souhlas se zveřejněním informací nemůže ovšem udělit osoba, která je pachatelem trestného činu spáchaného vůči osobě, jež zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou. „*Tento přístup zákonodárce je odůvodněn tím, že by bylo zjevně amorální, aby souhlas se zveřejněním v takovém případě mohl udělit i pachatel trestného činu ve vztahu k poškozenému tímto trestným činem.*“⁴⁵ Za situace, kdy osoba, již se zákaz zveřejnění týká, zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou a neexistují žádné osoby oprávněné udělit souhlas s takovým zveřejněním, je možné informace zveřejnit.⁴⁶

⁴² ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ. *Zveřejnění osobních údajů pocházejících z odposlechu nebo záznamu telekomunikačního provozu*, UOOU-05185/14 [online]. uouu.cz, 29. června 2015 [cit. 20. prosince 2016]. Dostupné na

<https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=15305>.

⁴³ § 8d odst. 1 a odst. 2 trestního řádu

⁴⁴ § 8d odst. 2 trestního řádu

⁴⁵ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 168.

⁴⁶ § 8d odst. 2 a odst. 3 trestního řádu

2.2.6 Dožádání a ochrana utajovaných skutečností a údajů, na než se vztahuje mlčenlivost

Důležitým ustanovením upravujícím další možnost zásahu do ochrany soukromí v trestním řízení je i § 8 trestního řádu, a to zejména jeho odstavce 2, 3 a 5. Ustanovení § 8 odst. 2 trestního řádu zakotvuje oprávnění orgánů činných v trestním řízení vyžadovat v souvislosti s trestním řízením údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, údaje z evidence cenných papírů a v řízení o trestném činu neoprávněného nakládání s osobními údaji dle § 180 trestního zákoníku také individuální údaje získané podle zvláštního zákona pro statistické účely. Státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu tak může postupovat, jestliže je to potřebné k dosažení účelu trestního řízení, ke zjištění poměrů obviněného nebo v řízení před soudem též pro výkon rozhodnutí. Údaje získané podle zvláštního zákona pro statistické účely může vyžadovat kterýkoli orgán činný v trestním řízení.⁴⁷ Z týchž důvodů může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce nařídít sledování bankovního účtu. Sledování je možné provádět nejvýše po dobu šesti měsíců s tím, že jej lze na základě příkazu soudce soudu vyššího stupně a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce krajského soudu prodloužit o dalších šest měsíců, a to i opakovaně. Z důvodu ochrany získaných informací zákonodárce stanovil, že poskytnuté údaje nelze využít pro jiný účel než pro trestní řízení, v jehož rámci byly získány.⁴⁸

Přestože ustanovení § 8 odst. 2 a 3 trestního řádu umožňuje významný zásah do soukromí, rozsah okruhu informací získávaných podle § 8 je zvolen velmi široce. Nabízelo by se spíše omezení pouze na získávání uvedených informací o podezřelém, resp. obviněném. Široká díkce tohoto ustanovení je však volena záměrně s ohledem na složitost a rozsáhlost hospodářské trestné činnosti, k jejímuž odkrývání bývají tyto informace často nezbytné. Ochranu získaným informacím musí poskytnout orgán činný v trestním řízení za pomoci takových opatření, aby vyžádané údaje nebyly mimo nezbytný rozsah v trestním řízení rozšiřovány. Splnění povinnosti vyhovět dožádání ve smyslu § 8 odst. 2 může orgán činný v trestním řízení vynucovat uložením pořádkové pokuty. Dožádané orgány nejsou oprávněny přezkoumávat důvodnost a opodstatněnost žádosti učiněné v souladu s § 8 odst. 2 trestního řádu. Písemná žádost však musí být dostatečně konkrétní, aby dožádanému subjektu umožnila požadované údaje identifikovat.⁴⁹ Abych nastínila, jak by mohla konkrétní žádost dle § 8 odst. 2 trestního řádu vypadat, a tím prezentovala intenzitu zásahu do ochrany soukromí osoby,

⁴⁷ § 8 odst. 2 trestního řádu

⁴⁸ § 8 odst. 3 trestního řádu

⁴⁹ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 128-136.

jejíž informace jsou tímto způsobem zjišťovány, v příloze č. 1 k diplomové práci uvádím příklad vyžádání údajů, které jsou předmětem bankovního tajemství.

K prolomení ochrany soukromí v trestním řízení také dochází při sdělování informací, na něž se jinak váže zákonem daná povinnost takové informace utajovat či povinnost mlčenlivosti. Podle důvodové zprávy k novele trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. byl § 8 odst. 5 do trestního řádu zařazen k vyřešení případů, ve kterých zvláštní zákon nestanovil podmínky, za nichž lze pro účely trestního řízení sdělovat informace, které jsou podle takového zákona utajovány nebo na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti. Vzhledem k požadavku předchozího souhlasu soudce je ustanovením § 8 odst. 5 trestního řádu navíc zajištěna dostatečná ochrana informací chráněných utajením nebo státem uloženou či uznanou povinností mlčenlivosti, a to za současného zachování možnosti účinného provádění trestního řízení.⁵⁰

2.2.7 Zásada veřejnosti

Trestní řád kromě ustanovení § 8d upravuje i další výjimky ze zákazu zveřejňování informací podle § 8a až § 8c trestního řádu.⁵¹ Právo na soukromí je v rámci hlavního líčení omezeno zásadou veřejnosti soudního jednání. Na rozdíl od právní úpravy vztahující se na ochranu soukromí v přípravném řízení, které je zásadně neveřejné, ve fázi projednávání věci před soudem je nezbytné v souvislosti se zákazem a omezením poskytování informací o trestní věci vždy pamatovat na naplnění zásady veřejnosti hlavního líčení, resp. veřejného zasedání.

V trestním řádu je zásada veřejnosti zakotvena mezi základními zásadami trestního řízení v ustanovení § 2 odst. 10. Veřejné projednání trestní věci před soudem je však garantováno již na ústavní úrovni. Ústavněprávní rámec zásady veřejnosti poskytuje čl. 96 odst. 2 Ústavy ČR a čl. 38 odst. 2 LZPS. Ani veřejnost soudního řízení nicméně není neomezitelná a Ústava i Listina z ní připouští zákonem stanovené výjimky. Také § 2 odst. 10 trestního řádu požaduje pro výjimky ze zásady veřejnosti zákonnou formu, když stanovuje: *„Při hlavním líčení a veřejném zasedání smí být veřejnost vyloučena jen v případech výslovně stanovených v tomto nebo zvláštním zákoně.“* Je tudíž ponecháno na zákonodárci, do jaké míry veřejnost soudního jednání omezí. Zásada veřejnosti se uplatní jak ve vztahu k hlavnímu

⁵⁰ důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

⁵¹ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 165.

líčení, kde je upravena v § 199 trestního řádu, tak i veřejnému zasedání, pro které je blíže rozebrána v ustanovení § 238 trestního řádu.

Cílem veřejnosti soudního jednání je zejména umožnit občanům podílet se na kontrole řádného výkonu soudnictví a zabraňovat tím vzniku tzv. kabinetní justice. Podle § 199 odst. 2 trestního řádu má mít soud při veřejném konání hlavního líčení na zřeteli, aby byla občanům poskytnuta v co nejširší míře příležitost sledovat projednávání věci soudem, a aby se co nejúčinněji projevilo výchovné působení trestního řízení na širokou veřejnost ve smyslu jejího aktivního zapojení do snahy zamezovat a předcházet trestné činnosti. Účelem a smyslem zásady veřejnosti je proto především funkce kontrolní, garanční, preventivní a výchovná.⁵²

*„Samostatným problémem souvisejícím s veřejností trestního procesu je potřeba zajistit nutnou rovnováhu mezi veřejností soudního řízení a rozhodnutí na straně jedné a ochranou zájmů osob zúčastněných na řízení (zájmů na ochraně údajů důvěrného charakteru nebo zájmů na ochraně údajů totožnosti svědka) na straně druhé.“*⁵³ Když pomineme samé odhalení totožnosti obviněného, poškozeného či dalších osob zúčastněných na řízení, je nutné si uvědomit, že o těchto osobách v rámci soudního jednání zaznívají často informace velmi intimní povahy. Při soudním jednání se *„projednávají před veřejností i informace, na které se jinak vztahuje zákaz zveřejnění podle § 8a až 8c, a to v rozsahu potřebném pro projednání věci před soudem.“*⁵⁴ Je proto na místě připomenout, že výklad k poskytování informací v trestním řízení (zejm. § 8a až § 8d trestního řádu) obsažený v předešlých podkapitolách se uplatní

i v řízení před soudem. Veřejnost je zejména vázána ve smyslu § 8b odst. 2, 3 a 4 trestního řádu povinností sdělené informace dále nešířit a nezveřejňovat obrazové snímky, obrazové a zvukové záznamy nebo jiné informace o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by umožnily zjištění totožnosti poškozeného uvedeného v § 8b odst. 2 trestního řádu.⁵⁵

Přestože spatřuji zásadu veřejnosti jako jednu z nejdůležitějších zásad trestního řízení vůbec, hodnotím ji zároveň jako jeden z nejznatelnějších zásahů do ochrany soukromí v trestním řízení. Sama jsem se v rámci několika soudních jednání přesvědčila, že v případě projednávání věci před soudem není často povaha sdělovaných údajů nijak zohledňována. Setkala jsem se se situacemi, kdy bylo hlasitě diktováno rodné číslo, číslo občanského průkazu či celá adresa bydliště subjektů trestního řízení. Samozřejmostí pak bývá rozebírání

⁵² HERCZEG, Jiří. Zásada veřejnosti a přístup médií na jednání soudu. *Trestní právo*, 2014, roč. XVIII, č. 1, s. 6.

⁵³ JELÍNEK: *Trestní právo procesní...*, s. 162.

⁵⁴ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 165.

⁵⁵ Tamtéž.

příjmů, výdajů a jmění osob, vztahů a rodinných vazeb, duševního a fyzického zdraví, trestní minulosti, dosažené úrovně vzdělání apod.

Prostředkem pro ochranu soukromí v trestním řízení ve vztahu k veřejnosti řízení je možnost vyloučení veřejnosti z veřejného projednávání věci, respektive z jeho části. Důvodem k vyloučení je skutečnost, že v některých případech je třeba respektovat obecný zájem nebo zájem určitých osob na nezveřejňování jistých údajů a intenzita tohoto zájmu převažuje nad požadavkem veřejného projednávání věcí před soudem.⁵⁶ „*Vyloučení veřejnosti může být potřebným opatřením k ochraně a) života, zdraví nebo majetku svědků a osob jim blízkých, kterým v souvislosti s podáním svědeckví hrozí újma na zdraví, smrt nebo jiné vážné nebezpečí; b) soukromého života svědků, nebo pokud by hrozilo nebezpečí vyzrazení identity osob, jejichž utajení je nezbytnou podmínkou další profesionální činnosti.*“⁵⁷

V souladu s ustanovením § 200 trestního řádu může být při hlavním líčení veřejnost vyloučena, jestliže by veřejné projednání věci ohrozilo utajované informace chráněné zvláštním zákonem, mravnost nebo nerušený průběh jednání, bezpečnost či jiný důležitý zájem svědků. K témuž účelu může předseda senátu učinit i jiná přiměřená opatření. O vyloučení veřejnosti rozhoduje soud po slyšení stran usnesením, které veřejně vyhlásí.⁵⁸

I když veřejnost byla vyloučena podle § 200 trestního řádu, může soud z důležitých důvodů povolit jednotlivým osobám k hlavnímu líčení přístup. Na žádost obžalovaného musí být povolen přístup dvěma jeho důvěrníkům. V případě, že veřejnost byla vyloučena z některého ze stanovených důležitých zájmů v ustanovení § 201 trestního řádu, mohou být důvěrníky jen osoby, proti nimž nemá soud námitek. Obdobně se v případě vyloučení veřejnosti postupuje u důvěrníků poškozeného.⁵⁹ Byla-li veřejnost vyloučena pro ohrožení utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, upozorní předseda senátu přítomné na trestní následky toho, kdyby nepovolaným osobám vyjevili informace, o nichž se při jednání dovědí, a může též zakázat, aby si přítomní činili písemné poznámky.⁶⁰

V případě, že jsou v řízení projednávány utajované informace, musí soud přikročit i k dalším opatřením. Jimi rozumíme např. zákaz poskytovat utajované informace sdělovacím prostředkům či je zveřejňovat, při povolení nahlížet do spisů učinit opatření, aby byla zachována tajnost utajovaných informací, povinnost, poučit přítomné osoby podle zákona

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2539.

⁵⁷ HERCZEG: *Zásada veřejnosti...*, s. 7.

⁵⁸ § 200 odst. 3 trestního řádu

⁵⁹ § 201 odst. 2 trestního řádu

⁶⁰ § 201 odst. 3 trestního řádu

o ochraně utajovaných informací a bezpečnosti, povinnost po vyloučení veřejnosti upozornit přítomné osoby na trestní následky vyjevení utajovaných informací apod.⁶¹

K vyloučení veřejnosti lze přistupovat jen v nezbytné míře tak, aby byl v zájmu veřejnosti soudního řízení co nejvíce minimalizován zásah do tohoto důležitého ústavního principu. Pravidlem pro vyloučení veřejnosti musí být omezení se pouze na nutné případy a nezbytnou dobu. Proto, kde se to zdá proveditelné, je namístě vyloučit veřejnost jen z části hlavního líčení.⁶² Při využívání institutu vyloučení veřejnosti musí být zachováván princip subsidiarity, tedy kupříkladu při vyloučení veřejnosti z důvodu mravnosti, lze-li ochranu zajistit odepřením přístupu k hlavnímu líčení dětem a mladistvým či zákazem pořizování obrazových a zvukových záznamů, musí tento postup před vyloučením veřejnosti dostat přednost.⁶³

Projevem zásady veřejnosti, ze kterého nelze nikdy učinit výjimku, je skutečnost, že rozsudek musí být vyhlášen vždy veřejně.⁶⁴ „*I když zákon používá pojmu rozsudek, použije se analogicky i v případech, když výsledkem hlavního líčení je usnesení.*“⁶⁵ Dalším významným projevem zásady veřejnosti je uveřejňování rozhodnutí soudů na svých internetových stránkách, které je v posledních letech na vzestupu. Kromě rozhodnutí vrcholných českých soudů jsou od května 2011 prostřednictvím databáze *Evidence soudních rozhodnutí vrchních a krajských soudů* přístupná i některá rozhodnutí zmíněných soudů nižší instance. Rozhodnutí soudů jsou veřejnosti k dispozici v anonymizované podobě.

Zásadu veřejnosti zakotvuje rovněž právní úprava zákona o soudech a soudcích.⁶⁶ Významným ve vztahu k ochraně soukromí je zejména § 6 odst. 3 uvedeného zákona, který upravuje uskutečňování obrazových nebo zvukových přenosů a pořizování obrazových záznamů v průběhu soudního jednání. Podle tohoto ustanovení tak lze postupovat jen s předchozím souhlasem předsedy senátu nebo samosoudce. U zvukových záznamů postačí vědomí předsedy senátu nebo samosoudce s tím, že kdyby způsob jejich provádění mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání, může jejich pořizování předseda senátu nebo samosoudce zakázat.

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II...*, s. 2541.

⁶² Tamtéž.

⁶³ HERCZEG, Jiří. Zásada veřejnosti a přístup médií na jednání soudu. *Trestní právo*. 2014, roč. XVIII, č. 1, s. 7.

⁶⁴ § 200 odst. 2 trestního řádu

⁶⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II...*, s. 2543.

⁶⁶ zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů

2.3 Ochrana soukromí v trestním řízení u mladistvých a dětí

Mezi specifická práva osob mladších patnácti let a mladistvých patří i právo na ochranu před zásahy do jejich osobní svobody a soukromí. Ochrana soukromí u mládeže obecně požívá větší ochrany než u dospělých osob. Tomu odpovídá i oddělená právní úprava ochrany soukromí obsažená v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže⁶⁷. Základ speciální koncepce ochrany soukromí v trestním řízení u dětí a mladistvých můžeme nalézt v článku 32 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje zvláštní ochranu dětí a mladistvých. Podle důvodové zprávy k zákonu o soudnictví ve věcech mládeže „*zvláštní zájem na ochraně soukromí a osobnosti mladistvého odůvodňuje upřednostnění utajení informací týkajících se jeho provinění před ústavně chráněnou zásadou veřejnosti trestního řízení, a to vzhledem k co největšího odstranění škodlivých vlivů řízení na mladistvého, včetně vlivů difamujících jeho osobu, a na základě ústavní zásady presumpce neviny.*“⁶⁸ V případě mladistvých totiž převládá více než u dospělých pachatelů východisko tzv. restorativní justice, která se nezřídka spoluodpovědnosti společnosti za selhání mladistvého a směřuje zejména do budoucna s cílem předejít opakování páchání trestné činnosti mladistvého. Veřejný zájem zde primárně představuje zastavení růstu kriminality. U mladistvých se tedy přirozeně klade více akcent na podporu jejich subjektivních práv než na hodnoty kolektivní, mezi které řadíme např. možnost lidu kontrolovat soudnictví prostřednictvím zásady veřejnosti hlavního líčení.⁶⁹

Základní princip ochrany soukromí mladistvých a omezení veřejnosti v proti nim vedených trestních řízení je v současné trestněprávní úpravě zakotven v ustanovení § 3 odst. 5 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, na který detailněji navazují speciální ustanovení § 52 až 54 a částečně i § 64 odst. 3 písm. a) ZSVM. Ustanovení § 8a až 8d trestního řádu upravující poskytování informací veřejnosti a § 8 odstavce 2, 3 a 5 trestního řádu se uplatní také v řízení ve věcech mladistvých ve spojení s uvedenými ustanoveními zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Nelze však zapomenout, že právní úprava soudnictví ve věcech mládeže je vůči trestnímu řádu *lex specialis* a uplatní se tudíž jen, pokud zákon o soudnictví ve věcech mládeže nestanoví jinak. Například ustanovení § 8 o dožádání a ochraně utajovaných skutečností a údajů, na něž se vztahuje mlčenlivost, se zcela v řízení v trestních věcech mladistvých uplatní. Naopak § 8a trestního řádu se v řízení podle zákona

⁶⁷ zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZSVM“)

⁶⁸ důvodová zpráva k zákonu č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ náleží Ústavního soudu ze dne 8. listopadu 2005, sp. zn. Pl. ÚS 28/04

o soudnictví ve věcech mládeže nepoužije, neboť tento zákon obsahuje vlastní právní úpravu, která je vůči trestnímu řádu speciální.⁷⁰

2.3.1 Právní úprava ochrany soukromí v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže

Na rozdíl od základních zásad trestního řízení definovaných v § 2 trestního řádu, mezi které zákonodárce ochranu soukromí výslovně nezařazuje, v odstavci 5 § 3 ZSVM výslovně uvádí, že: „*V řízení podle tohoto zákona je třeba chránit osobní údaje osoby, proti níž se řízení vede, a její soukromí, aby každá taková osoba byla chráněna před škodlivými vlivy, a při dodržení zásady, že je považována za nevinnou, dokud její vina nebyla prokázána zákonným způsobem.*“ Významnost ochrany soukromí ve věcech mládeže je vyjádřena již samotným zařazením ochrany soukromí mezi základní zásady, na nichž je řízení ve věcech mládeže postaveno a ze své pozice se stává nepřehlédnutelným atributem, který musí orgány činné v trestním řízení při svém postupu vůči mladistvému brát vždy na zřetel. Zároveň se s rozšířenou ochranou soukromí mladistvého spojuje zásada presumpce neviny. Právě ochrana soukromí je totiž jedním z důležitých prostředků k dosažení presumpce neviny mladistvého obviněného. V souladu s § 3 odst. 5 ZSVM slouží ochrana soukromí rovněž k minimalizaci možných stigmatizujících důsledků řízení ve věcech mládeže.

Zásada ochrany soukromí dle § 3 odst. 5 zákona o soudnictví ve věcech mládeže se vztahuje na celé trestní řízení a projevuje se v možnosti utajení informací týkajících se provinění mladistvého do pravomocného skončení trestního stíhání dle § 52 a § 53 ZSVM, v povinnosti utajit identitu mladistvého dle § 54 ZSVM a v zásadě neveřejnosti hlavního líčení a veřejného zasedání v řízení proti mladistvým dle § 54 ZSVM, příp. dle § 64 odst. 3 písm. a) ZSVM.⁷¹ V řízení ve věcech dětí mladších patnácti let naplňují tuto zásadu ustanovení o jednání, které je zásadně neveřejné, přičemž podle ustanovení § 92 odst. 3 ZSVM v řízení ve věcech dětí mladších 15 let platí § 52 až 54 ZSVM obdobně.⁷² Dále je v § 94 ZSVM mládeže zakotveno speciální ustanovení týkající se výsledků řízení ve věcech dětí mladších 15 let, které je možné ve veřejných sdělovacích prostředcích uveřejnit jen po právní moci konečného rozhodnutí, a jen bez uvedení jména a příjmení dítěte, dalších účastníků řízení a jejich opatrovníků nebo jiných zástupců, přičemž výjimky z uvedeného může povolit ve výjimečných případech pouze soud pro mládež.⁷³

⁷⁰ § 109 trestního řádu a § 3 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

⁷¹ JELÍNEK: *Trestní právo procesní...*, s. 182.

⁷² Níže uvedené závěry ve vztahu k právní úpravě mladistvých se proto na děti mladší 15 let uplatní obdobně.

⁷³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 29.

Jak jsem uvedla již v první podkapitole, právo na soukromí je právem relativním a při jeho ochraně je třeba zároveň dbát na zachování proporcionality s jinými relativními právy, především s právem na informace, svobodou projevu a účelem trestního řízení. V souvislosti s § 53 odst. 1 a § 54 ZSVM došlo k posouzení zachování proporcionality přímo před Ústavním soudem, který se ve věci návrhu Okresního soudu v Kladně na zrušení zmíněných ustanovení zabýval jejich ústavností.

Podle Ústavního soudu potencionální výchovná činnost veřejného projednání věci je tedy pouze sekundární. Ústavní soud tímto verdiktem potvrdil správnost přístupu zajišťujícího větší ochranu trestně stíhaných mladistvých oproti dospělým pachatelům. Zákonodárce jednoznačně upřednostnil ochranu soukromí a mladistvých s tím, že jejich zvýšená ochrana soukromí má zabránit poškození psychického stavu mladistvého necitlivým zásahem z vnějšího prostředí a poškození jeho pověsti, čímž je lépe dosahováno jeho resocializace.⁷⁴

V souladu s tímto pojetím zákon o soudnictví ve věcech mládeže v ustanovení § 52 upravuje, že dokud není trestní stíhání pravomocně skončeno, mohou orgány činné zveřejňovat jen takové informace o řízení vedeném proti mladistvému, kterými nebude ohroženo dosažení účelu trestního řízení a které neodporují požadavku ochrany osobnosti mladistvého a osobních údajů, a to i jiných osob zúčastněných na řízení. A contrario se tak za postup v rozporu s touto zásadou nepovažuje sdělení informací v průběhu řízení k získání informací sloužících dosažení účelu vedeného řízení, pokud osoby, kterým byly takové informace sděleny, budou řádně poučeny, že je nesmí dále rozšiřovat.⁷⁵ Ochrana soukromí mladistvého se netýká pouze mladistvého pachatele, ale například i poškozeného dítěte a dalších osob zúčastněných na řízení.⁷⁶ Tím se zaručuje nedotknutelnost osobních údajů poměrně širokého okruhu dalších osob participujících na řízení ve věci mladistvých, a to po celou dobu trestního stíhání. Ve srovnání s ochranou poskytovanou mladistvým je nicméně ochrana těchto osob užší a časově omezenější. Ochrana podle § 52 se však nevztahuje na zveřejňování informací pracovníků orgánů činných v trestním řízení, ačkoliv rovněž patří mezi subjekty řízení a zásadním způsobem se na něm účastní.⁷⁷

V případě mladistvého zákon upravuje zákaz zveřejňování osobních údajů o mladistvém velmi široce, neboť stanovuje, že nikdo nesmí jakýmkoli způsobem zveřejnit žádnou

⁷⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana. Ochrana soukromí mladistvých a veřejnost řízení dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Bulletin advokacie*, roč. 2007, č. 1, s. 33.

⁷⁵ ŠÁMAL: *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže...*, s. 29.

⁷⁶ důvodová zpráva k zákonu č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ ŠÁMAL: *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže...*, s. 478.

informaci, ve které je uvedeno jméno a příjmení mladistvého, nebo která obsahuje informace umožňující tohoto mladistvého identifikovat.⁷⁸ Pokud jsou tedy okolnosti případu natolik specifické, že umožňují ztotožnit mladistvého, pak není možné zveřejnit ani tyto okolnosti případu nebo maximálně rámcově způsobem neumožňujícím identifikaci. Zákaz se přitom vztahuje nejen na dobu trvání řízení, ale i na dobu po jeho skončení, a musí jej respektovat všichni, kdo se informace o mladistvém dozvěděli.⁷⁹

Z tohoto zákazu však existují výjimky. Za postup v rozporu se zákazem se nepovažuje sdělení informací během trestního řízení, pokud účelem takového postupu není jejich zveřejnění, anebo je-li jejich účelem pátrání po mladistvém. Totéž obdobně platí o sdělení informací probačním úředníkem dalším osobám, pokud je jejich sdělení nutné pro získání informací, které se vztahují k vypracování zprávy vyžadované tímto zákonem, nebo bez nichž nelze kvalifikovaně provádět dohled nad mladistvým nebo o něj pečovat, popřípadě kontrolovat plnění podmínek a omezení, které mu byly stanoveny, a zajistit bezpečnost osob, jež s ním přicházejí do kontaktu.⁸⁰

Osoby, kterým byly informace o mladistvém sděleny, je totiž nesmějí nikomu dále poskytovat, pokud jejich sdělení není nutné pro účely uvedené v § 53 ZSVM. O tom musí být poučeny.⁸¹ Takový zákaz se vztahuje na všechny osoby a na všechny formy jejich šíření bez ohledu na to, jak se o nich osoba sama dozvěděla, včetně osob, které mají právo nahlížet do spisu. Svou povahou se tedy jedná o případ zákonné povinnosti mlčenlivosti.⁸² Zákon v souvislosti s tím stanovuje osobám, kterým byly informace o mladistvém sděleny povinnost uložit tyto informace odděleně od jakýchkoliv dalších záznamů o mladistvém, kterého se tyto informace týkají a zajistit, pokud tento zákon nestanoví jinak, aby nikdo další neměl k těmto informacím přístup.⁸³

Jako hlavní rozdíl mezi ochranou soukromí u dospělých a mladistvých vnímám zásadu neveřejnosti, na které je řízení ve věcech mládeže založeno. Podle důvodové zprávy k zákonu o soudnictví ve věcech mládeže by měly být trestní věci mladistvých zpravidla souzeny odděleně v nepřítomnosti ostatních, zejména dospělých obviněných. Hlavního líčení a veřejného zasedání se mohou účastnit pouze obžalovaný mladistvý, jeho dva důvěrníci, jeho obhájce, zákonní zástupci a příbuzní v přímém pokolení, sourozenci, manžel nebo druh,

⁷⁸ § 53 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

⁷⁹ SOTOLÁŘ, Alexander. Ochrana soukromí mladistvých a dětí mladších patnáct let v řízení podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže- 1. část. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 7. s. 237.

⁸⁰ § 53 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

⁸¹ § 53 odst. 3 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

⁸² SOTOLÁŘ: Ochrana soukromí mladistvých a dětí mladších patnáct let..., s. 237.

⁸³ § 53 odst. 4 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

poškozený, jeho zmocněnec a důvěrník, zúčastněná osoba a její zmocněnec, zákonní zástupci poškozeného a zúčastněné osoby, svědci, znalci, tlumočníci, příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí, úředníci Probační a mediační služby a zástupce školy nebo výchovného zařízení.⁸⁴

Jde o zákonnou výjimku ze zásady veřejnosti. Hlavní líčení a veřejné zasedání jsou neveřejné obligatorně ze zákona, není tedy třeba o vyloučení veřejnosti rozhodovat. Veřejně mohou být konány pouze na návrh mladistvého. Na veřejnost řízení před soudem však nemá mladistvý právní nárok. O návrhu rozhoduje soud usnesením, proti kterému není přípustná stížnost. Rozhodne tak pouze, pokud to je ve prospěch mladistvého.⁸⁵ O průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání je zakázáno publikovat informace, které by vedly ke ztotožnění mladistvého ve veřejných sdělovacích prostředcích nebo jiným způsobem. Zákaz se vztahuje také na publikování každého textu nebo každého vyobrazení týkajícího se jeho totožnosti.⁸⁶ Podle profesora Šámala „*těmito vyobrazeními nejsou míněny pouze fotografie, ale i veškeré obrazové záznamy a přenosy, jakož i kreslené nebo malované podobizny apod. Stejně tak za texty v tomto smyslu je třeba považovat vedle textů zachycených na určitých listinách také texty zaznamenané v digitalizované podobě ve výpočetní technice a texty zachycené na zvukových záznamech.*“⁸⁷ Osobně se rovněž přikláním k tomu, že uvedené ustanovení je třeba vykládat vzhledem k jeho účelu, který je ve prospěch mladistvého, extenzivně.

Bez ohledu na výše uvedené projevy zásady neveřejnosti, které přispívají k ochraně soukromí mladistvých, i v řízení ve věcech mladistvých platí, že rozsudek se vyhláší veřejně v přítomnosti mladistvého. Pravomocný odsuzující rozsudek může být uveřejněn ve veřejných sdělovacích prostředcích jen bez uvedení jména a příjmení mladistvého, při přiměřené ochraně mladistvého před nežádoucími účinky jeho uveřejnění.⁸⁸ „*Vždy se však jedná o publikaci odsuzujícího rozsudku, nikoliv jiné formy rozhodnutí a ani rozsudku zprošťujícího. Tuto možnost zákon neumožňuje.*“⁸⁹ V odborné literatuře k tomuto ustanovení se lze setkat s pozastavením se autorů⁹⁰ nad otázkou, zda je přístup zákonodárce, který umožňuje uveřejnění pouze odsuzujících rozsudků odůvodněný. Ačkoliv autoři tuto otázku

⁸⁴ § 54 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

⁸⁵ HERCZEG, Jiří. Zásada veřejnosti a přístup médií na jednání soudu. *Trestní právo*. 2014, roč. XVIII, č. 1, s. 11.

⁸⁶ § 54 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

⁸⁷ ŠÁMAL: *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže...*, s. 491.

⁸⁸ § 54 odst. 3 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

⁸⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana. Ochrana soukromí mladistvých a veřejnost řízení dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Bulletin advokacie*, roč. 2007, č. 1, s. 33.

⁹⁰ viz např. JUDr. Milana Hrušáková ml., doc. JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, Ph.D. či JUDr. Alexander Sotolář

zmiňují, nenarazila jsem na konkrétní jednoznačný závěr. Podle mého názoru není formulace výjimky ze zákazu pouze u odsuzujících rozsudků ze strany normotvůrce zvolena správně. Uznávám, že v případě procesních rozhodnutí nejspíše ani nebude zájem o jejich zveřejnění ve veřejných sdělovacích prostředcích. Jinak tomu ovšem bude u rozhodnutích ve věci samé, zejména u zprošťujících rozsudků. Přestože možnost uveřejnění pouze odsuzujících rozsudku byla zvolena pravděpodobně k co největší ochraně mladistvého, myslím si, že za situace, kdy již došlo k povědomí veřejnosti o daném případě, je v zájmu mladistvého více než u odsuzujících rozsudků, aby se veřejnost o vyslovení nevinny dozvěděla. I přes zásadu neveřejnosti řízení před soudem pro mládež a zásadu presumpce nevinny, může trestní řízení mladistvého nenávratně očernit a po zbytek života dehonestovat. Přitom právě difamující účinek je jedním z faktorů, kterému má být prostřednictvím ochrany soukromí mladistvého zabráněno.⁹¹ Navrhovala bych proto do ustanovení § 54 odst. 3 věta druhá doplnit zprošťující rozsudek s podmínkou toho, že již byly zveřejněny informace o trestním řízení vůči mladistvému.

Podle § 54 odst. 4 může předseda senátu s přihlédnutím k osobě mladistvého a povaze a charakteru provinění rozhodnout o dalších omezeních spojených s uveřejněním pravomocného odsuzujícího rozsudku za účelem přiměřené ochrany zájmů mladistvého, a opačně o uveřejnění pravomocného odsuzujícího rozsudku s uvedením jména a příjmení mladistvého, jakož i o uveřejnění jeho dalších osobních údajů, jde-li o zvláště závažné provinění a takové uveřejnění je potřebné z hlediska ochrany společnosti. *„Míněna je přitom ochrana společnosti před konkrétním mladistvým pachatelem některého ze zvláště závažných provinění, zvláště pak ochrana před možnou recidivou jeho trestné činnosti. Předseda senátu však nemůže ani za této situace pominout přiměřenou ochranu zájmů mladistvého provinilce.“*⁹²

2.3.2 Právní úprava ochrany soukromí mladistvých v trestním řádu

Zvláštní význam ochrany soukromí mládeže zohledňuje rovněž i trestní řád. Ustanovení § 8a výslovně stanovuje, že: *„Při poskytování informací podle § 8a odst. 1 orgány činné v trestním řízení zvláště dbají na ochranu osobních údajů a soukromí osob mladších 18 let.“*⁹³ Specifický přístup k fyzickým osobám mladším osmnácti let se vztahuje nejenom na mladistvého obviněného, ale rovněž na poškozené, zúčastněné osoby a svědky. Konkrétně

⁹¹ Viz § 3 odst. 5 ZSVM a důvodová zpráva k ZSMV.

⁹² ŠÁMAL: *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže...*, s. 493.

⁹³ § 8a odst. 2 trestního řádu

zákonodárce ochranu zaměřuje na osobní údaje a soukromí osob mladších 18 let⁹⁴. To znamená, že orgány činné v trestním řízení musí v souladu s tímto ustanovením chránit soukromí nezletilých osob pouze při poskytování informací o těchto osobách. V souvislosti s tím musí vždy zvážit, jaké dopady zveřejnění takových informací může mít na jejich osobu a soukromí, a zveřejnění informací připustit pouze v tom rozsahu, v němž tento přístup nenarušují.⁹⁵

Speciální ochranu poskytuje trestní řád poškozeným mladším 18 let, když upravuje, že: „*Nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let [...].*“ Jak bylo uvedeno již v předešlých podkapitolách, s účinností od 1. dubna 2009 byla podstatně prohloubena ochrana informací umožňujících zjištění totožnosti určitých poškozených v trestním řízení. Jejím cílem je maximálně omezit okruh informací poskytovaných veřejnosti o oběti trestného činu, kterou je třeba zvýšeně chránit, a zabránit zveřejňování jejích osobních údajů, fotografií či obrazových záznamů, ať už prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků, včetně veřejných počítačových sítí, nebo jiným obdobným způsobem⁹⁶. Smyslem ustanovení § 8b odst. 2 trestního je mimo jiné⁹⁷ absolutní zákaz zveřejňování informací umožňujících zjištění totožnosti poškozených mladších osmnácti let. Zákaz zveřejnění navíc trvá po celé trestní řízení, tedy i řízení před soudem.⁹⁸

2.4 Sankce za porušení zákazu poskytování informací o trestním řízení v právní úpravě ochrany soukromí dospělých osob, dětí a mladistvých

V případě, že dojde k porušení zákazů uvedených v § 8a až § 8c trestního řádu, nastupuje primárně právní odpovědnost podle správního práva. Porušování zákazu zveřejňování osobních údajů je postihováno u fyzické osoby jako přestupek a v případě právnické osoby jako správní delikt podle zákona o ochraně osobních údajů. Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem, tedy v našem případě porušením zákazu zveřejnění informací zakotveného v ustanoveních § 8a až § 8c trestního řádu. Za tento přestupek lze fyzické osobě uložit pokutu až ve výši 1 milion korun a v případě, že by stejný přestupek spáchala tiskem, filmem,

⁹⁴ Trestní řád se svou terminologií odlišuje od zákona o soudnictví ve věcech mládež, který pro osoby mladší 18 let používá označení „mládež“ zahrnující v sobě dle § 2 odst. 1 ZSVM jak děti, tak mladistvé.

⁹⁵ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 149-150.

⁹⁶ Např. formou letáků či billboardů.

⁹⁷ Viz podkapitola 2.2.3.

⁹⁸ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 155-157.

rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem je možné, aby pokuta byla vyčíslena do výše 5 milionů korun.⁹⁹ Pro právnické osoby a podnikající fyzické osoby platí pro správní trestání stejné podmínky jako u fyzické osoby.¹⁰⁰

Rovněž i k těmto správním sankcím se vyslovil Ústavní soud v souvislosti s posuzováním ústavnosti tzv. náhubkového zákona. Ve svém nálezu konstatoval, že se změna kontextu § 8a až § 8c trestního řádu ve znění zákona č. 52/2009 Sb. promítá i do posouzení opodstatněnosti námitek směřovaných vůči správnímu trestání. Podle Ústavního soudu: „*§ 8a až § 8d trestního řádu mohou dopadat na reálné situace, kdy dojde k vědomému protiprávnímu postupu spočívajícímu ve zveřejnění osobních údajů a soukromí osob v rozporu s účely trestního řízení, naopak s cílem trestní řízení ovlivnit, mimo jakýkoliv veřejný zájem. Nelze potom ani vyloučit, že porušení citovaných ustanovení bude přílehavě sankcionováno prostřednictvím napadených ustanovení, a to zcela v souladu s ústavním pořádkem.*“ K námitkám navrhovatele, který se dovolával trestního, resp. správního postihu jako ultima ratio, Ústavní soud podotknul, že v rámci § 8a až § 8d trestního řádu nejde jen o čistě soukromoprávní zájmy dotčených osob, ale i o veřejný zájem na efektivním a nestranném vedení trestního řízení a následném rozhodnutí o vině a trestu. Přípustnost, resp. přiměřenost správní sankce musí být podle Ústavního soudu hodnocena s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu.¹⁰¹

Porušení zveřejnění osobních údajů může rovněž dosahovat intenzity trestného činu. V takovém případě se bude jednat o trestný čin neoprávněného nakládání s osobními údaji dle § 180 trestního zákoníku. Ustanovení § 180 trestního zákoníku se skládá ze dvou samostatných základních skutkových podstat. V obou případech je k naplnění intenzity trestného činu nutné způsobit vážné újmy na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají. Oběma skutkovými podstatami je postihováno jak úmyslné, tak i nedbalostní jednání.¹⁰²

Také v případě porušení zásady ochrany soukromí a osobních údajů mladistvých podle ZSVM bude v rámci správního trestání aplikován § 44a a §45a zákona o ochraně osobních údajů, nebo jestliže dojde k naplnění intenzity trestného činu, bude porušení ochrany osobních údajů mladistvých kvalifikováno jako trestný čin neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 180 trestního zákoníku a pachatel může být dle základní skutkové podstaty potrestán

⁹⁹ § 44a zákona o ochraně osobních údajů

¹⁰⁰ § 45a zákona o ochraně osobních údajů

¹⁰¹ náleží Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2012, sp. zn. Pl. ÚS 10/09

¹⁰² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 1792.

odnětím svobody až na tři roky nebo zákazem činnosti. Naproti tomu po 1. dubnu 2009 nelze porušení ochrany soukromí mladistvých postihnout jako dříve podle přestupkového zákona, neboť přestupek na úseku soudnictví mládeže dle § 26 přestupkového zákona¹⁰³ byl zákonem č. 52/2009 Sb. zrušen.¹⁰⁴

¹⁰³ zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 484/2008 Sb.

¹⁰⁴ ŠÁMAL: *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže...*, s. 30.

3 Zásahy do práva na soukromí v souvislosti se zajišťovacími úkony a operativně pátracími prostředky

Zajišťovací úkony a operativně pátrací prostředky jsou procesními úkony, kterými se významně zasahuje do ústavně zaručených základních práv a svobod. Pro ilustraci jsem k bližšímu rozboru vybrala instituty, které svou povahou zasahují do soukromého a rodinného života, obydlí, listovního tajemství a tajemství jiných písemností a záznamů, jejichž nedotknutelnost je garantována jak na vnitrostátní úrovni Listinou základních práv a svobod, tak rovněž prostřednictvím evropských a mezinárodních lidskoprávních dokumentů.¹⁰⁵ „Změny trestního řádu v posledních letech, jakož i bohatá judikatura Ústavního soudu a Nejvyššího soudu svědčí o tom, že otázkám přípustnosti a zákonnosti zásahů do výše naznačených základních lidských práv je trvale věnována zvýšená pozornost.“¹⁰⁶

Na úvod musím rovněž poznamenat, že zásahy do práva na soukromí v souvislosti se zajišťovacími úkony a operativně pátracími prostředky nemají v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže svou vlastní úpravu a použije se na ně tedy právní úprava obsažená v trestním řádu.¹⁰⁷ Jak ale ukazují grafy obsažené v přílohách č. 6 a č. 7 diplomové práce, nejsou tyto instituty v řízeních ve věcech mládeže využívány.

3.1 Domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků, vstup do obydlí a osobní prohlídka

3.1.1 Domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků

Domovní prohlídkou či prohlídkou jiných prostor a pozemků je zasahováno zejména do základního práva na nedotknutelnost obydlí. Ze zásady, že prohlídka znamená vážný zásah do osobní a domovní svobody a připouští se proto jen v nejnutnější míře za přísně stanovených podmínek, vychází i trestní řád, který v ustanovení § 82 odst. 1 vymezuje základní předpoklady pro provedení domovní prohlídky.¹⁰⁸

Podle tohoto ustanovení lze domovní prohlídku vykonat jen, je-li důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících¹⁰⁹ je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení.¹¹⁰ Pojem „obydlí“ je v trestním zákoníku specifikován

¹⁰⁵ Viz kapitola č. 2.1.

¹⁰⁶ JELÍNEK: *Trestní právo procesní...*, s. 303.

¹⁰⁷ § 109 trestního řádu a § 3 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

¹⁰⁸ JELÍNEK: *Trestní právo procesní...*, s. 348.

¹⁰⁹ Dále jen „obydlí“.

¹¹⁰ § 82 odst. 1 trestního řádu

jako dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející.¹¹¹ Zahrnuje tudíž zejména byty, rodinné domky, rekreační chaty, místnosti v zařízeních určených

k trvalému bydlení, jako jsou koleje a ubytovny, či dokonce pronajatý hotelový pokoj. Za prostory k němu náležející je možné považovat všechny prostory, jejichž užívání je založeno na vlastnickém nebo jiném právním titulu.¹¹² A contrario se práva na nedotknutelnost obydlí nemůže dovolávat ten, kdo v něm bydlí neoprávněně.¹¹³

Širší pojetí institutu obydlí zastává v souladu s ochranou soukromí osob před neoprávněnými zásahy ze strany veřejné moci Evropský soud pro lidská práva. Podle ESLP v moderní době nelze vést ostré prostorové oddělení soukromí v místech užívaných k bydlení a soukromí realizovaného v pracovním prostředí. Z toho důvodu pod právo na respektování obydlí zahrnuje i požadavek respektu k soukromí sídla společnosti, poboček či provozoven právnických osob¹¹⁴, kancelářských prostor¹¹⁵ nebo prostor advokátních kanceláří¹¹⁶. Trestní řád naproti tomu rozlišuje mezi obydlím a jinými prostorami nesloužícími k bydlení.¹¹⁷ Na rozdíl od pojmu obydlí, trestní řád pojem prostory nesloužící k bydlení nedefinuje. Patří mezi ně zejména tzv. nebytové prostory. V konkrétním případě může být proto sporné, kdy jde o obydlí a kdy o tzv. jiný prostor. Nebytovými prostory rozumíme kupříkladu kanceláře, dílny, tovární haly, skladiště a živnostenské provozovny.¹¹⁸ Převrat v koncepci výrazného odlišování domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků způsobil náleží Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, kterým Ústavní soud zrušil ustanovení § 83a trestního řádu upravujícího prohlídky jiných prostor a pozemků. Ústavní soud se ve svém nálezu ztotožnil s výše uvedenou judikaturní praxí Evropského soudu pro lidská práva. Připustil však, že činnosti¹¹⁹ odehrávající se v prostorách veřejnosti přístupných mohou podléhat některým omezením představujícím zásah do práva na soukromý život. Taková omezení nicméně musí být co do jejich účelu předem úzce definovaná.¹²⁰

¹¹¹ § 133 trestního zákoníku

¹¹² Zpravidla půjde o nájemní či podnájemní smlouvy, avšak právním titulem může být kupříkladu i věcné břemeno.

¹¹³ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1112-1113.

¹¹⁴ srov. Rozsudek ze dne 16. dubna 2002 ve věci Sociétés Colas Est a další proti Francii, stížnost č. 37971/97

¹¹⁵ srov. Rozsudek ze dne 25. února 1993 ve věci Crémieux proti Francii, stížnost č. 11471/85

¹¹⁶ srov. Rozsudek ze dne 12. prosince 1992 ve věci Niemietz proti Německu, stížnost č. 13710/88

¹¹⁷ § 82 odst. 2 trestního řádu

¹¹⁸ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1114.

¹¹⁹ Např. podnikatelská činnost.

¹²⁰ náleží Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, bod 30

Co se týče oprávnění nařídit domovní prohlídku, ustanovení § 83 trestního řádu jej svěřuje předsedovi senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudci.¹²¹ Podle současné právní úpravy je tomu stejně i v případě prohlídky jiných prostor a pozemků.¹²² Nynější znění zakotvené novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 459/2011 Sb.¹²³ je reakcí na výše citovaný náleze ze dne 8. června 2010.¹²⁴ Ustanovení § 83a ve znění před derogačním náleze Ústavního soudu oproti současnému stavu opravňovalo k nařízení prohlídky tzv. jiných prostor v přípravném řízení státního zástupce nebo po předchozím souhlasu státního zástupce policejní orgán.

Bez příkazu může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor nebo pozemků, jestliže jeho vydání nelze zajistit předem a věc nesnese odkladu. Následně je však policejní orgán povinen si bezodkladně vyžádat od oprávněného orgánu dodatečný souhlas. Pouze pokud byl dodatečný souhlas udělen, lze výsledek domovní prohlídky použít jako důkaz v dalším řízení.¹²⁵ Dále může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor nebo pozemků bez příkazu tehdy, pokud uživatel dotčených prostor nebo pozemků písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí a své prohlášení předá policejnímu orgánu.¹²⁶ Za splnění podmínek uvedených v § 160 odst. 4 trestního řádu navíc může být domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor vykonána i před zahájením trestního stíhání jako neodkladný či neopakovatelný úkon. Aby však mohl být takový příkaz k domovní prohlídce, případně prohlídce jiných prostor, považován za ústavně konformní a mohl být použitelný jako účinný důkaz při rozhodování o vině obviněného, musí obsahovat řádné odůvodnění toho, proč se s ohledem na okolnosti dané věci jedná o neodkladný nebo neopakovatelný úkon.¹²⁷ Obzvláště v rané fázi trestního řízení, kdy ještě nebylo zahájeno trestní stíhání pachatele, je totiž kladen mimořádný důraz na zvažování proporcionality zásahu do práva na nedotknutelnost obydlí.¹²⁸

Příkaz k domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor a pozemků musí být vydán písemně a musí být odůvodněn.¹²⁹ Doručuje se osobě, u níž se prohlídka koná, při prohlídce, a není-li to možné, nejpozději do 24 hodin po odpadnutí překážky, která doručení bránila.¹³⁰ V těchto předpokladech lze spatřovat princip informovanosti, na kterém je výkon prohlídek

¹²¹ § 83 odst. 1 trestního řádu

¹²² § 83a odst. 1 trestního řádu

¹²³ zákon č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹²⁴ náleze Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09

¹²⁵ § 83a odst. 2 trestního řádu

¹²⁶ § 83a odst. 3 trestního řádu

¹²⁷ náleze Ústavního soudu ze dne 28. listopadu 2013, sp. zn. I. ÚS 2787/13

¹²⁸ Rozsudek ze dne 28. dubna 2005, *Buck proti Německu*, stížnost č. 41604/98

¹²⁹ § 83 odst. 1 a § 83a odst. 1 trestního řádu

¹³⁰ § 83 odst. 1 trestního řádu

obydlí a jiných prostor postaven. Dalšími důležitými principy, které je nutné u prohlídek respektovat, jsou principy subsidiarity a přiměřenosti. Samotný výkon prohlídky trestní řád umožňuje jen po předchozím výsledku toho, u koho se prohlídka koná. Tento postup je však až subsidiární, neboť přichází v úvahu až tehdy, pokud není výsledkem docíleno dobrovolného vydání hledané věci nebo odstranění jiného důvodu, který by k tomuto úkonu vedl. Předchozí výsledek rovněž není třeba, jestliže věc nesnese odkladu a výsledek nelze provést okamžitě.¹³¹

Soudní příkaz k prohlídce řadíme mezi rozhodnutí *sui generis* a tudíž proti němu není možné podat opravný prostředek. Před vydáním příkazu je tak nutno pečlivě zkoumat, zda jsou splněny všechny zákonné podmínky. Soud musí své rozhodovací důvody zřetelně vyložit. K tomu nestačí pouhý odkaz na příslušná zákonná ustanovení, aniž by bylo současně dostatečně zřejmé, z jakých skutkových či jiných okolností příkaz vychází, případně čím a v čem pokládá zákonem stanovené podmínky za naplněné.¹³² Za nedostatečný tak lze například považovat takový příkaz, který neobsahuje žádné informace o účelu dané prohlídky či důvodech její nezbytnosti nebo je formulován příliš široce.¹³³

Aby byla zabezpečena minimalizace zásahu do práva na nedotknutelnost obydlí, je orgán vykonávající domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor povinen umožnit osobě, u níž se prohlídka koná, příp. dospělému členu její domácnosti, potažmo jejímu zaměstnanci, pokud jde o prohlídku jiných prostor, se prohlídky účastnit. Kromě toho musí orgán činný v trestním řízení přibrat k výkonu prohlídky na věci nezúčastněnou osobu.¹³⁴ Domovní prohlídka přitom může být zákonně provedena jen v obydlí toho subjektu, který je v příkazu k ní řádně označen, jinak provedením prohlídky dochází k porušení základních práv a svod. Ústavní soud z tohoto závěru připouští výjimku, jen pokud existují dostatečně odůvodněné skutečnosti, které nasvědčují tomu, že se hledaná osoba, důkaz nebo věc, v těchto prostorách opravdu nachází. I za těchto okolností je ovšem nezbytné, aby třetí osoba a její obydlí byly v příkazu k domovní prohlídce dostatečně specifikovány.¹³⁵

Oprávnění osoby, u níž se má prohlídka konat, jsou na druhou stranu vyváženy povinnostmi prohlídku strpět a možností orgánu provádějícího úkon po předchozí marné výzvě

¹³¹ § 84 trestního řádu

¹³² náleží Ústavního soudu ze dne 1. listopadu 2006, sp. zn. II. ÚS 362/06

¹³³ Rozsudek ze dne 7. června 2007, *Smirnov proti Rusku*, stížnost č. 71362/01

¹³⁴ § 85 trestního řádu

¹³⁵ náleží Ústavního soudu ze dne 14. listopadu 2012, sp. zn. IV. ÚS 2227/12

odpor takové osoby překonat či odstranit jí vytvořenou překážku.¹³⁶ Při tom musí orgán vykonávající prohlídku postupovat v souladu se zásadou přiměřenosti.

3.1.2 Osobní prohlídka

Je-li důvodné podezření, že má osoba u sebe věc důležitou pro trestní řízení, lze na ní vykonat osobní prohlídku.¹³⁷ K nařízení osobní prohlídky je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo s jeho souhlasem policejní orgán.¹³⁸ Normotvůrce tedy u osobních prohlídek zvolil nižší standart ochrany než u prohlídek rozebraných v předešlé podkapitole. Ačkoliv forma příkazu k osobní prohlídce není v trestním řádu výslovně stanovena, vzhledem k tomu, že státní orgány vyjadřují svou vůli zásadně písemnou formou, předpokládá se písemná forma i u osobní prohlídky. V příkazu k osobní prohlídce kromě jejího uložení, musí orgán činný v trestním řízení označit osobu, na níž se osobní prohlídka provádí a účel této prohlídky s poukazem na povinnost ji strpět a možnost překonání odporu. Kromě toho je třeba v příkazu uvést povinnost vydat věc důležitou pro trestní řízení, včetně pohrůžky odnětí věci, nebude-li vydána dobrovolně. V praxi se i tento příkaz v opise doručuje.¹³⁹ Jestliže v rámci trestního řízení dojde k provedení osobní prohlídky bez zákonného podkladu, pak důkaz získaný tímto způsobem je absolutně neúčinným a nelze jej použít v trestním řízení.

Bez příkazu nebo souhlasu může policejní orgán vykonat osobní prohlídku jen tehdy, jestliže nelze příkazu nebo souhlasu dosáhnout předem a věc nesnese odkladu, anebo jestliže jde o osobu přistiženou při činu nebo osobu, na kterou byl vydán příkaz k zatčení.¹⁴⁰ Dále lze též provést osobní prohlídku bez příkazu nebo souhlasu u osoby zadržené, zatčené nebo osoby, která se bere do vazby, je-li tu podezření, že má u sebe zbraň nebo jinou věc, jíž by mohla ohrozit vlastní nebo cizí život či zdraví.¹⁴¹ Za splnění podmínek uvedených v § 160 odst. 4 trestního řádu, může být také osobní prohlídka vykonána i před zahájením trestního stíhání jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon.

Stejně jak bylo zmíněno v předchozím výkladu i u osobní prohlídky platí, že ji lze vykonat jen po předchozím výslechu toho, na kom se má vykonat, a jen tehdy, jestliže se výslechem nedosáhlo dobrovolného vydání hledané věci nebo odstranění jiného důvodu, který k osobní prohlídce vedl. Předchozí výslech není vyžadovaný pouze, pokud věc nesnese

¹³⁶ § 85a trestního řádu

¹³⁷ § 82 odst. 3 trestního řádu

¹³⁸ § 83b odst. 1 trestního řádu

¹³⁹ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1136.

¹⁴⁰ § 83b odst. 4 trestního řádu

¹⁴¹ § 82 odst. 4 trestního řádu

odkladu a výslech nelze provést okamžitě.¹⁴² Aby byla zabezpečena co největší zákonnost osobní prohlídky a orgán vykonávající osobní prohlídku nezneužíval svého oprávnění, je k výkonu osobní prohlídky třeba přibrat osobu, která není na věci zúčastněna.¹⁴³

Za klíčový zákonný předpoklad pro provedení osobní prohlídky považují ustanovení § 83b odst. 3 trestního řádu, které určuje, že osobní prohlídku musí vždy vykonávat jen osoba stejného pohlaví. Jedná se podle mě o významný přístup v souvislosti se zachováním lidské důstojnosti, neboť osobní prohlídka často vyžaduje velmi intenzivní zásah do psychické i fyzické integrity jedince, který může zahrnovat i nutnost ohledání intimních míst na těle prohlížené osoby. Bohužel ani požadavkem výkonu prohlídky osobou stejného pohlaví není zcela zaručeno, aby osobní prohlídka nebyla osobou, která ji provádí, zneužita. Zvláštní situace by mohla nastat v případě transvestitů, u kterých může být problém s určením skutečného pohlaví. Podle prof. Šámala rozhodujícím kritériem u tzv. transvestitů je skutečné pohlaví uvedené v oficiálních dokumentech, jako jsou občanský průkaz, cestovní pas apod.¹⁴⁴

3.1.3 Vstup do obydlí

Na situaci, kdy je ve veřejném zájmu nutné do obydlí jiného vstoupit, avšak příkaz k domovní prohlídce či prohlídce jiných prostor není možné obstarat, reaguje trestní řád ve svém ustanovení § 83c, které upravuje vstup do obydlí, jiných prostor a na pozemek. Na jeho základě může policejní orgán zákonně vstoupit na uvedená místa, avšak jen tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný k ochraně zákonem stanovených zájmů. Těmi jsou ochrana života nebo zdraví osob, ochrana jiných práv a svobod či odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku.¹⁴⁵ Dalšími důvody, které policejnímu orgánu umožňují vstoupit na cizí pozemek, do cizího obydlí či jiných prostor, jsou případy, kdy je nutné odstranění překážky bránící realizaci příkazů orgánů činných v trestním řízení. Konkrétně se jedná o různé prostředky sloužící k předvedení osoby a patří mezi ně vstup na místo, kde se nachází osoba, na kterou byl vydán příkaz k zadržení, k zatčení nebo k dodání do výkonu trestu odnětí svobody nebo do výkonu ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody, dále osoba, kterou je třeba předvést pro účely trestního řízení, nebo osoba, kterou je třeba zadržet.¹⁴⁶

¹⁴² § 84 trestního řádu

¹⁴³ § 85 odst. 2 trestního řádu

¹⁴⁴ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1137.

¹⁴⁵ § 83c odst. 1 trestního řádu

¹⁴⁶ § 83c odst. 2 trestního řádu

Vstup do obydlí a jiných prostor či pozemků se od jiných zajišťovacích prostředků liší především tím, že nevyžaduje žádné předchozí rozhodnutí, souhlas ani příkaz státního zástupce nebo soudce. I přesto, že je v případě vstupu výrazně zasaženo do ústavně chráněné nedotknutelnosti obydlí, veřejný zájem, pro který je možné k tomuto institutu přistoupit, převažuje. Skutečnost, že pro vstup není vyžadován žádný předchozí úkon nadřízeného orgánu, je však zohledňována v rámci úpravy zajišťování důkazů. Úkony, které slouží k odstranění naléhavého nebezpečí, mohou vést k odhalení, popřípadě zajištění důkazů, jen pokud jsou důkazy získány v bezprostřední souvislosti nebo návaznosti na tyto úkony a jen do okamžiku, kdy je nebezpečí odstraněno. Tím se zabezpečují například důkazy bezprostředně ohrožené výbuchem, požárem či jiným nebezpečím.¹⁴⁷ Myslím si, že právě v otázce opatřování a zajišťování důkazů spočívá největší riziko této právní úpravy. Je důležité v praxi důsledně rozlišovat účel „pouhého vstupu“ na dané místo od vykonávání domovní či jiné prohlídky, která má sloužit k opatřování a zajišťování důkazů v trestním řízení. Možnost na základě trestního řádu zasáhnout do prostorové dimenze práva na soukromí nesmí být zneužívána k obcházení jiných ustanovení zákona. Důkazy získané nad rámec právní úpravy obsažené v § 83c jsou proto v dalším řízení nepoužitelné.

3.2 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Ochrana způsobu komunikace na dálku je další z tradičních oblastí práva na soukromí. Podle článku 13 LZPS se stejná ochrana jako v případě listovního tajemství a tajemství jiných písemností a záznamů zaručuje také zprávám podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením. Podle judikatury Ústavního soudu sem spadají i údaje o volaných číslech a dalších souvisejících údajích, jako jsou kupříkladu datum a čas hovoru, doba jeho trvání či označení základových stanic zajišťujících hovor. Soukromí každého člověka je hodno ústavní ochrany nejen ve vztahu k vlastnímu obsahu podávaných zpráv, ale i ve vztahu k výše uvedeným údajům.¹⁴⁸ O zásah do práva na důvěrnost komunikace však nepůjde v případě, že ji zveřejní jedna ze stran komunikace.¹⁴⁹

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je jedním z velmi efektivních nástrojů získávání důkazů v trestním řízení. Zároveň však není pochyb o tom, že využití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu představuje významný zásah do práva na soukromí. Jejich „*podstatou [...] je záměrné a utajené a současné vnímání obsahu*

¹⁴⁷ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1141.

¹⁴⁸ náleží Ústavního soudu ze dne 22. ledna 2001, sp. zn. II. ÚS 502/2000

¹⁴⁹ BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, s. 306-307.

telekomunikačního provozu za účelem získání informací důležitých pro trestní řízení.¹⁵⁰ Trestní řád proto stanovuje předpoklady a podmínky, jimiž je možnost využití těchto zajišťovacích institutů podmíněna. Z pragmatických důvodů právní úprava nicméně neobsahuje jejich definice, neboť předpokládá, že se jejich vymezení může s technologickým vývojem dále rozšiřovat.¹⁵¹ „Základní rozdíl mezi § 88 o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu [...] a § 88a o zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu [...] je v tom, že § 88 směřuje do budoucna, zatímco § 88a se týká již uskutečněného telekomunikačního provozu komunikace [...].“¹⁵²

Výrazný průlom do ochrany soukromí je podle mého názoru vyvažován poměrně přísnými požadavky na jejich uplatnění, což považuji vzhledem k intenzitě zásahu do práva na soukromí za naprosto adekvátní. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu nelze v trestním řízení nařídit pro jakýkoliv trestný čin, ale dle současné právní úpravy je možný pouze u zločinů, na které zákon stanoví trest odnětí svobody nejméně osm let, pro trestný čin, k jehož stíhání zavazuje ČR mezinárodní smlouva nebo pro některý z taxativně vyjmenovaných trestných činů.¹⁵³ Výčet trestných činů, které sice nedosahují požadované výše horní hranice trestní sazby, avšak je podle zákona u nich možné odposlech nařídit, se mi zdá velmi nesystematický a nejsem úplně přesvědčena o důsledné logice výběru těchto trestných činů. Patří mezi ně jeden trestný čin proti majetku, jeden trestný čin úřední osoby a zbytek představují čtyři vybrané hospodářské trestné činy. Společným znakem pro ně je, že jsou všechny spojeny s korupční kriminalitou.

At' již se jedná o jakoukoliv trestnou činnost, vždy je nepřípustné provádění odposlechu při komunikaci mezi obviněným a jeho obhájcem. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že spolu komunikují tyto osoby, je povinen záznam odposlechu bezodkladně zničit a informace, o kterých se v této souvislosti dozvěděl, nijak dále nepoužívat.¹⁵⁴

Dalšími podmínkami, které musí být splněny, aby mohl být odposlech nařízen, jsou existence důvodného předpokladu, že odposlechem budou získány pro trestní řízení významné skutečnosti, a že sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak, případně by bylo jeho

¹⁵⁰ KALVODOVÁ, Věra a kol. *Dokazování v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 223.

¹⁵¹ POLČÁK, Radim a kol. *Elektronické důkazy v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 181-182.

¹⁵² ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1196.

¹⁵³ viz § 88 odst. 1 trestního řádu

¹⁵⁴ § 88 odst. 1 trestního řádu

dosažení podstatně ztížené.¹⁵⁵ Tyto podmínky byly do trestního řádu včleněny zákonem č. 177/2008 Sb.¹⁵⁶, který významně ovlivnil současnou podobu §88 trestního řádu, a jak uvádí důvodová zpráva k tomuto zákonu, podtrhují zásadu zdrženlivosti a přiměřenosti zakotvenou v § 2 odst. 4 trestního řádu.¹⁵⁷ Odposlech a záznam telekomunikačního provozu lze navíc použít pouze za přísného respektování zásady subsidiarity, protože se jedná o prostředek ultima ratio, jehož účelem je ochrana společnosti před pachateli závažných trestných činů.¹⁵⁸

S těmito zásadami souvisí i právní úprava obsažená v § 88 odst. 3 trestního řádu. Policejní orgán má povinnost průběžně vyhodnocovat, zda i nadále trvají důvody, které vedly k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Jestliže již pominuly, je povinen odposlech a záznam telekomunikačního provozu ihned ukončit, a to i před uběhnutím doby uvedené v příkazu. Stejně musí policejní orgán postupovat, jestliže na základě vyhodnocení výsledků dosud provedeného odposlechu a záznamu s ohledem na zásadu subsidiarity usoudí, že další odposlech již není třeba, poněvadž skutečnosti významné pro trestní řízení je možno získat i jinými procesními postupy.¹⁵⁹

Za zákonný odposlech je možné považovat jen takový, který je pořízen policejním orgánem. Ve vztahu ke zvukovému záznamu telefonického hovoru pořízeného soukromou osobou bez souhlasu druhého z účastníků komunikace se postoj nejvyšších českých soudů prozatím rozchází. Zatímco Ústavní soud ČR dospěl s ohledem na ochranu základních práv a svobod jedince k závěru, že takový důkaz je třeba považovat za nepřípustný¹⁶⁰, Nejvyšší soud ČR konstatoval, že s ohledem na ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu nelze možnost použití takového důkazu jako přípustného vyloučit.¹⁶¹ Přestože provádění odposlechů je svěřeno policejnímu orgánu, k nařízení odposlechů zákon opravňuje pouze předsedu senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce.¹⁶² Přísnější požadavek pro oprávnění k nařízení odposlechu trestní řád upravuje u prodlužování odposlechů nad rámec doby stanovené v příkazu, jež činí maximálně čtyři měsíce. Ustanovení § 88 odst. 4 vyžaduje, aby dobu trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu prodlužoval pouze soudce

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ zákon č. 177/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁷ důvodová zpráva k zákonu č. 177/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁸ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1197.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 1209.

¹⁶⁰ usnesení Ústavního soudu ze dne 13. září 2006, sp. zn. I. ÚS 191/05

¹⁶¹ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. května 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007

¹⁶² § 88 odst. 2 trestního řádu

soudu vyššího stupně a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce krajského soudu. Takové prodloužení je tímto orgánem možné i opakovaně, vždy ale na dobu nejdéle čtyř měsíců.¹⁶³

Bez příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může orgán činný v trestním řízení nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu, jen pokud s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí a jen, je-li vedeno trestní řízení pro výslovně stanovený okruh trestných činů, pokud s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí.¹⁶⁴ Uživatel odposlouchávané stanice se rozumí každý, kdo využívá nebo žádá veřejně dostupnou službu elektronických komunikací.¹⁶⁵ „Uživatel odposlouchávané stanice může, ale nemusí, být současně účastníkem. Souhlas tedy může poskytnout např. u domácí telefonní stanice (tzv. pevné linky) manželka, jejíž manžel je účastníkem, který uzavřel s poskytovatelem telekomunikační služby smlouvu.“¹⁶⁶

Ustanovení § 88a „bylo původně vloženo do trestního řádu [...] jako reakce na vydání nálezů Ústavního soudu ve věcech pod sp. zn. II. ÚS 502/2000¹⁶⁷ [...], IV. ÚS 536/2000¹⁶⁸ [...] a IV. ÚS 78/2001¹⁶⁹ [...], které vycházely z toho, že čl. 13 LZPS nezakládá pouze ochranu tajemství vlastního obsahu zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením, ale i dalších údajů evidovaných při registraci telekomunikačního provozu ve vztahu ke konkrétním osobám.“¹⁷⁰ Současné znění § 88a je rovněž ovlivněno judikaturou Ústavního soudu ČR, a to konkrétně jeho nálezem ze dne 20. prosince 2011, sp. zn. Pl. ÚS 42/11. V rámci jeho vydání došlo ke zrušení tehdejšího znění § 88a, který ukládal osobám zajišťujícím veřejnou komunikační síť nebo poskytujícím veřejně dostupnou službu elektronických komunikací po dobu šesti až dvanácti měsíců uchovávat provozní a lokalizační údaje, které jsou vytvářeny nebo zpracovávány při zajišťování jejich veřejných komunikačních sítí a při poskytování jejich veřejně dostupných služeb elektronických komunikací, a povinnosti tyto údaje v daném rozsahu a daným způsobem poskytnout orgánům oprávněným k jejich vyžádání.¹⁷¹

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ § 88 odst. 5 trestního řádu

¹⁶⁵ § 2 písm. b) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁶ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1211.

¹⁶⁷ Ze dne 22. 1. 2001.

¹⁶⁸ Ze dne 13. 2. 2001.

¹⁶⁹ Ze dne 27. 8. 2001.

¹⁷⁰ ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 1224.

¹⁷¹ § 88a trestního řádu ve znění zákona č. 273/2012 Sb.

Požadavky, které jsou na využití údajů o telekomunikačním provozu kladeny, jsou oproti úpravě samotných odposlechů a záznamů mírnější. Příkaz k poskytnutí údajů o telekomunikačním provozu dle § 88a lze vydat, je-li to třeba pro účely trestního řízení vedeného pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky, úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a dále pro v tomto ustanovení taxativně vymezené trestné činy. Ve výčtu jsou obsaženy trestné činy, jež by bez provozních a lokalizačních údajů nemohly být vůbec objasněny nebo by bylo jejich objasnění značně ztíženo, neboť vybrané trestné činy bývají ve velké míře páčány prostřednictvím internetu či mobilních telefonů.¹⁷² Jedná se kupříkladu o trestný čin nebezpečného pronásledování, trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv apod. Účelem § 88a trestního řádu je zjistit údaje o telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat. K tomuto institutu je však možné přistoupit pouze za podmínky, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo.¹⁷³

Získávání výše uvedených údajů musí být uskutečňováno v souladu s principem subsidiarity. Tento požadavek byl do § 88a trestního řádu zaveden novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 105/2013 Sb. S ohledem na ochranu soukromí se podle mě jedná o nejdůležitější požadavek tohoto ustanovení. Orgány činné v trestním řízení musí totiž před samotným vyžádáním údajů zvážit, zda nelze trestný čin úspěšně objasnit i bez použití těchto údajů. V řízení před soudem nařídí jejich vydání předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu musí být vydán písemně a odůvodněn. Vztahuje-li se žádost ke konkrétnímu uživateli, a je-li jeho totožnost známa, musí být v příkazu uvedena.¹⁷⁴

V rámci právní úpravy odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu nelze zapomínat na ustanovení § 8c trestního řádu, které bylo nastíněno v kapitole č. 2.2.4.

¹⁷² vládní návrh k zákonu, kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹⁷³ § 88a odst. 1 trestního řádu

¹⁷⁴ § 88a odst. 1 trestního řádu

3.3 Operativně pátrací prostředky

Operativně pátracími prostředky se rozumí předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta.¹⁷⁵ Z hlediska tématu diplomové práce opomímím rozebrat předstíraný převod a alespoň stručně se níže pokusím vymezit důležité aspekty sledování osob a věcí a použití agenta ve vztahu k ochraně soukromí. Používání operativně pátracích prostředků nesmí sledovat jiný zájem než získávání skutečností důležitých pro trestní řízení. Tyto prostředky je možné použít jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztížené. Práva a svobody osob lze omezit jen v míře nezbytně nutné.¹⁷⁶ Obdobně jako v případě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jsou také operativně pátrací prostředky využívány jako jedny z nejefektivnějších způsobů k odhalování zejména organizované kriminality a korupční trestné činnosti.

3.3.1 Použití agenta

Na rozdíl od ostatních operativně pátracích prostředků jsou podmínky pro použití agenta formulovány přísněji.¹⁷⁷ Použití agenta povoluje na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství soudce vrchního soudu, v jehož obvodu je státní zástupce podávající návrh činný. V povolení musí být uveden účel použití, doba, po kterou bude agent využíván, a údaje umožňující jeho identifikaci.¹⁷⁸ Tento operativně pátrací prostředek lze použít pouze pro zločiny, na které zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro jiné úmyslné trestné činy, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a opět trestní řád i pro použití agenta stanovuje okruh trestných činů, u nichž nemusí být podmínka horní výše trestní sazby naplněna. Kromě trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, se jedná o hospodářskou a korupční kriminalitu.¹⁷⁹

Důležitým privilegiem agenta je oprávnění ke sledování osob a věcí a k provedení předstíraného převodu podle § 158c bez nutnosti jakéhokoliv dalšího povolení.¹⁸⁰ Toto široké oprávnění je ale na druhé straně vyvažováno pravidelným hodnocením agenta státním zástupcem příslušného vrchního státního zastupitelství. Státní zástupce má právo pravidelně vyžadovat údaje o činnosti agenta, a to nejméně jednou za tři měsíce. Projevuje se zde princip

¹⁷⁵ § 158b odst. 1 trestního řádu

¹⁷⁶ § 158b odst. 2 trestního řádu

¹⁷⁷ JELÍNEK: *Trestní zákoník a trestní řád...*, s. 849.

¹⁷⁸ § 158e odst. 4 trestního řádu

¹⁷⁹ viz § 158e odst. 1 trestního řádu

¹⁸⁰ § 158e odst. 5 trestního řádu

subsidiarity, neboť jakmile státní zástupce zjistí, že důvody pro použití agenta pominuly, musí dát pověřenému policejnímu orgánu pokyn k bezodkladnému ukončení činnosti agenta.¹⁸¹

Ve vztahu k ochraně soukromí v trestním řízení je důležitý § 158e odst. 6 trestního řádu, který je výrazem zásady zdrženlivosti a přiměřenosti. Zakotvuje povinnost agenta volit takové prostředky, které jsou způsobilé ke splnění jeho služebního úkolu, a jimiž není jiným osobám způsobována újma na jejich právech nad míru nezbytně nutnou. Tím se rozumí jakékoli způsobení škody nebo jiné újmy na životě, zdraví, majetku nebo jiných právních statcích.¹⁸²

3.3.2 Sledování osob a věcí

Sledování osob a věcí je nejčastěji používaným operativně pátracím prostředkem. Obdobně jako tomu je v případě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, je také sledování osob a věcí určeno k utajenému získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky.¹⁸³ K jeho provádění může docházet v zásadě třemi způsoby, a to prostým sledováním, sledováním, při kterém mají být pořízeny záznamy, a sledováním, kterým má být zasahováno do některého z ústavně zaručených základních práv a svobod.¹⁸⁴ Trestní řád v ustanovení § 158d pro jednotlivé formy sledování osob a věcí stanovuje různé podmínky jejich uplatnění. V případě, že se jedná o sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy je vyžadováno písemné povolení státního zástupce.¹⁸⁵ Přísnější podmínky vyžaduje sledování, při kterém má být zasahováno do základních práv a svobod. To lze uskutečnit jen na základě předchozího písemného povolení soudce.¹⁸⁶ Lze rovněž odlišovat případy, v nichž je nařízeno sledování konkrétní osoby či věci, a případy, v nichž jsou nasazeny tzv. „prostorové odposlechy“, kdy jsou sledovány konkrétní prostory, u kterých je důvodné podezření, že v nich dochází k trestné činnosti.¹⁸⁷

¹⁸¹ § 158e odst. 7 trestního řádu

¹⁸² ŠÁMAL: *Trestní řád I...*, s. 2026.

¹⁸³ § 158d odst. 1 trestního řádu

¹⁸⁴ JELÍNEK: *Trestní právo procesní...*, s. 446-447.

¹⁸⁵ § 158d odst. 2 trestního řádu

¹⁸⁶ § 158d odst. 3 trestního řádu

¹⁸⁷ PAVLIŠOVÁ, Radka, NOVÁK Martin. TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA. *Analýza soudních rozhodnutí vydaných v letech 2010 až 2012 ve věcech úplatkářských trestných činů* [online]. transparency.cz, 2013 [cit. 10. března 2017] Dostupné na: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/Anal%C3%BDza_soudn%C3%ADch_rozhodnut%C3%AD_vydan%C3%BDch_v letech_2010_a%C5%BE_2012_ve_v%C4%9Bcech_%C3%BAplatk%C3%A1%C5%99sk%C3%BDch_trestn%C3%BDch_%C4%8Din%C5%AF.pdf>.

Rovněž k právní úpravě sledování osob a věcí vydal Ústavní soud významný náález, ve kterém se vyjadřuje ke vztahu trestního řízení a omezení základních práv a svobod v souvislosti se sledováním osob a věcí podle § 158d trestního řádu. Konkrétně se v něm věnoval zejména ústavnosti tzv. prostorových odposlechů používaných ke sledování osob a věcí.¹⁸⁸

V praxi bývá tento operativně pátrací prostředek nejčastěji využíván u toxikománie, násilné trestné činnosti, trestných činů proti veřejnému zájmu a u trestných činů proti majetku. U ostatní kriminality se podíl úkonů podle § 158d trestního řádu pohybuje pod 5 %.¹⁸⁹ Policie ČR v roce 2015 vykázala 4 476 úkonů sledování osob a věcí, pokles oproti roku 2014 činí 234 (tj. 5 %) úkonů. V měřítku dlouhodobého vývoje však používání úkonů podle § 158d trestního řádu stoupá.¹⁹⁰

¹⁸⁸ JELÍNEK, Milan. Ústavní meze prostorových odposlechů ke sledování osob a věcí podle § 158d trestního řádu. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 5, roč. 2010, s. 31.

¹⁸⁹ Viz příloha č. 3.

¹⁹⁰ Viz příloha č. 7.

4 Závěr

4.1 Způsob posuzování ochrany práva na soukromí

Ve své diplomové práci jsem se zabývala zkoumáním projevů ochrany práva na soukromí v trestním řízení s cílem vyvrátit či potvrdit základní tezi mé diplomové práce, která zní: „Současná právní úprava trestního řízení v ČR nepřiměřeně zasahuje do práva na soukromí.“

Základním východiskem pro posuzování stavu české právní úpravy trestního řízení ve vztahu k právu na soukromí mi byl pro celou diplomovou práci princip proporcionality. Jak jsem uvedla již v první podkapitole, právo na soukromí je právem relativním a při jeho ochraně je třeba dbát na zachování proporcionality s jinými relativními právy. Omezení základního práva jiným právem či svobodou tedy samo o sobě nemůže znamenat porušení ústavního pořádku a nelze proto paušálně vymezit, zda je zásah do něj nepřiměřený. Naopak je třeba pečlivě zkoumat, které z práv či svobod má v konkrétním případě dostat přednost.

K řešení konkrétních kolizí v souladu s ustálenou českou i evropskou judikaturní praxí slouží tzv. test proporcionality. Poprvé k němu Ústavní soud České republiky přistoupil ve svém nálezu ze dne 12. října 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94. Základním kritériem pro posouzení proporcionality v širším slova smyslu je vhodnost, v rámci, které zjišťujeme, zdali institut omezující základní právo umožňuje dosáhnout sledovaného cíle. Ve vztahu k právu na soukromí se tedy musíme ptát, zda jeho případné omezení zabezpečí¹⁹¹ účel trestního řízení¹⁹². Druhým kritériem je potřebnost spočívající v porovnávání legitimního prostředku omezujícího základní právo s jinými opatřeními umožňujícími dosáhnout stejného cíle. To znamená, že pokud existuje prostředek, kterým lze do základního práva zasáhnout méně, je třeba jej využít. Například v případě kolize práva na soukromí se zásadou veřejnosti hlavního líčení u dospělého obviněného, pokud tak lze dosáhnout stejného cíle, je třeba zvolit vyloučení veřejnosti nikoliv pro celé hlavní líčení, ale jen pro jeho určitou část. Posledním kritériem je porovnání závažnosti obou v kolizi stojících základních práv.¹⁹³

K posuzování proporcionality v rámci svého rozhodování nepřístupují pouze soudy, ale jedná se o stěžejní prostředek přezkumu i pro rozhodování Úřadu pro ochranu osobních údajů, který ve vztahu k ochraně soukromí hraje důležitou roli i v trestním řízení. Vzhledem

¹⁹¹ Zabezpečení lze chápat jak v rovině preventivní, tak v následné ochraně.

¹⁹² Viz § 1 odst. 1 trestního řádu.

¹⁹³ KOVÁČOVÁ, Lucia, NECHVÁTALOVÁ, Lucie, VÝBORNÝ, Štěpán. *Ochrana soukromí versus svoboda projevu médií*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013. s. 17-20.

k převážnému trestání porušení zákazu poskytování informací o trestním řízení prostřednictvím správního práva je to totiž právě Úřad pro ochranu osobních údajů, který o těchto jednáních rozhoduje. Případy, kdy intenzita porušení zákazu dosáhne závažnosti trestného činu, jsou spíše ojedinělé.¹⁹⁴

4.2 Stručné shrnutí, zhodnocení a úvahy de lege ferenda

Prohloubení právní úpravy poskytování informací o trestním řízení zakotvené s účinností k 1. lednu 2010 do trestního řádu přispělo k vyšší ochraně soukromí v trestním řízení. Jak Ústavní soud vyslovil v již několikrát zmiňovaném usnesení ze dne 24. ledna 2010, sp. zn. Pl. ÚS 10/09, právní úprava § 8a až § 8d je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Co se týče přezkumu těchto ustanovení v rámci soudního rozhodování lze zaznamenat většinu rozhodnutí zejména k § 8b odst. 2 trestního řádu a § 8 odst. 5 trestního řádu. Rovněž rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu osobních údajů ukazuje, že počet ukládaných sankcí za přestupek fyzické osoby dle § 44a a správní delikt právnické osoby dle § 45a zákona o ochraně osobních údajů je nízký a pohybuje se v rámci jednotek případů ročně.¹⁹⁵ Obecně proto považuji právní úpravu § 8a až § 8d v souladu s požadavky na ochranu soukromí v trestním řízení, pouze k § 8b odst. 2 musím vytknout z mého pohledu neúplný výčet trestných činů, které by měly pod ochranu tohoto ustanovení spadat, což podrobně rozebírám v kapitole č. 2.2.3.

Nejpozitivněji hodnotím právní úpravu ochrany soukromí dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, která odpovídajícím způsobem zohledňuje požadavky kladené na ochranu soukromí u dětí a mladistvých, jak ze strany vnitrostátních, tak i mezinárodních závazků. O tom svědčí i závěr Ústavního soudu prezentovaný v jeho nálezu ze dne 8. listopadu 2005, sp. zn. Pl. ÚS 28/04.¹⁹⁶ Ochrana soukromí mladistvých a dětí v trestním řízení je rovněž uspokojivě reflektována v odborné literatuře. Jedinou výhradu k právní úpravě zákona o soudnictví ve věcech mládeže v diplomové práci uvádím ve vztahu k ustanovení § 54 odst. 3 věta druhá, které bych navrhovala doplnit o zprošťující rozsudek s podmínkou toho, že již byly zveřejněny informace o trestním řízení vůči mladistvému. K odůvodnění mého postoje viz kapitola č. 2.3.1.¹⁹⁷

¹⁹⁴ K sankcionování porušení zákazu poskytování informací o trestním řízení v právní úpravě ochrany soukromí dospělých osob a mladistvých viz kapitola č. 2.4.

¹⁹⁵ Viz příloha č. 2.

¹⁹⁶ Viz kapitola č. 2.3.

¹⁹⁷ Viz kapitola č. 2.3.2.

Ve vztahu k zásadě veřejnosti hlavního líčení navrhuji de lege ferenda v návaznosti na další vývoj této problematiky, aby zákonodárce v souladu se zásadou veřejnosti reagoval na možné „on-line zpravodajství ze soudních síní“. Současná úprava zákona o soudech a soudcích¹⁹⁸ regulující v § 6 odst. 3 možnost uskutečňovat zvukové a obrazové přenosy by nemusela být pro tyto účely dostačující. V souvislosti s tím proto navrhuji dostatečně upravit ochranu soukromí pro účely živých přenosů ze soudních síní se zřetelem na ochranu údajů týkajících se trestního řízení, které by nesměly být jinak dle současné právní úpravy zveřejňovány. Na adekvátní ochranu soukromí by měl zákonodárce rovněž pamatovat v souvislosti s tzv. e-spisy, jejichž zavedení dlouhodobě připravuje. V souvislosti s elektronickou spisovou službou bude třeba rovněž vyřešit důslednou a racionální anonymizaci soudních rozhodnutí, která prozatím není u soudů nižších stupňů dostatečně zvládnuta.¹⁹⁹

Současný rozsah právní úpravy problematiky odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí lze posoudit jako dostačující. V roce 2015 bylo ukončeno celkem 6 978 odposlechů, což oproti roku 2014 představuje pokles o 550 úkonů (tj. 7,3 %).²⁰⁰ Záznamů o uskutečněném telekomunikačním provozu v souladu s § 88a trestního řízení bylo v roce 2015 v ČR realizováno 64 277. Do vývoje využívání výpisů o uskutečněném telekomunikačním provozu se výrazně promítly legislativní změny přijaté v letech 2011 a 2012. Po nález Ústavního soudu, který zrušil ustanovení zakotvující povinnost uchovávat údaje²⁰¹, došlo ke značnému snížení počtu žádostí o výpisy. Dále od 1. října 2012 byl zákonem č. 273/2012 Sb. zúžen okruh trestných činů, na něž lze výpisy dle § 88a tr. ř. použít. Po dvouletém propadu počtu výpisů v roce 2011, a zejména pak v roce 2012, byl v roce 2013 a 2014 registrován jejich nárůst, v roce 2015 následoval, v porovnání s rokem předchozím, mírný úbytek.²⁰²

V návaznosti na tato čísla je zajímavé zhodnotit počet řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů

¹⁹⁸ zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění dalších předpisů

¹⁹⁹ K tomu viz např. KORBEL, František. MELZER, Filip. Společenské a právní základy zveřejňování judikatury a způsoby jeho realizace. *Právní rozhledy*, 2011, č. 9, s. 314-321.

²⁰⁰ Viz příloha č. 3.

²⁰¹ nález Ústavního soudu ze dne 20. prosince 2011, sp. zn. Pl. ÚS 42/11

²⁰² POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015.* PPR-1370-26/ČJ-2016-990390. 29. června 2016 vlada.cz Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_7.pdf>.

o telekomunikačním provozu²⁰³ před Nejvyšším soudem ČR. V loňském roce Nejvyšší soud prověřoval celkem 18 těchto návrhů na přezkum zákonnosti s tím, že z roku 2015 byly do roku 2016 přeneseny 4 návrhy. Ke konci roku 2016 z toho vyřídil celkem 20 návrhů a 2 návrhy zůstaly nevyřízeny.²⁰⁴ V roce 2015 Nejvyšší soud prověřoval celkem deset žádostí o přezkum zákonnosti odposlechů a ve čtyřech případech konstatoval pochybení soudů nižších stupňů²⁰⁵, což v porovnání s celkovým počtem bezmála 7000 nařízených odposlechů telefonních hovorů a záznamů telekomunikačního provozu (údaj pro Českou republiku za rok 2015) představuje téměř nepatrné procento případů (konkrétně 0,057 % případů).

Obecně lze ke zkoumaným zajišťovacím úkonům a operativně pátracím prostředkům uzavřít, že jejich současná právní úprava je z hlediska posouzení ochrany soukromí dostačující. Nejdůležitější podíl na tomto pozitivním stavu má vliv zejména bohatá judikatura Ústavního a Nejvyššího soudu ČR k této problematice. V reakci na rozhodnutí Ústavního soudu se ve prospěch požadavků na ochranu soukromí změnila např. právní úprava prohlídek jiných prostor a pozemků a právní úprava údajů o telekomunikačním provozu dle § 88a trestního řádu (viz výše). Prostor pro další změnu právní úpravy či výklad českých nejvyšších soudů spatřuji v případě úpravy oprávnění k nařízení osobní prohlídky a ve věcech dokazování v trestním řízení prostřednictvím zvukové a obrazové nahrávky pořízené soukromou osobou (viz výše).

4.3 Zhodnocení diplomové práce

Při posuzování stavu ochrany soukromí v trestním řízení jsem se snažila v rámci trestní úpravy vždy najít i právo kolidující s právem na soukromí a na místo striktně odděleného posouzení ochrany soukromí neopomíjet ani zásah do kolidujícího práva. Musím však kriticky zhodnotit, že rozsah diplomové práce neumožňuje zvolené téma dostatečně vyčerpat a jedná se spíše o výběr klíčových úseků úpravy trestního řízení. Zároveň mě ale tato skutečnost vybízí k dalšímu výzkumu. Ráda bych se problematikou ochrany soukromí v trestním řízení zabývala i v budoucnu. Prostor pro výzkum spatřuji např. v zaměření se na oběti trestných činů či ve specifické ochraně svědka dle zák. č. 137/2001 Sb., o zvláštní

²⁰³ § 314l až § 314n zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

²⁰⁴ NEJVYŠŠÍ SOUD ČR. *Statistika Nejvyššího soudu za období leden 2016–prosinec 2016* [online]. nsoud.cz, 2017 [citováno 28. 2. 2017]. Dostupné na: <[http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/0/933633741A4132D0C12580AC0044C450/\\$file/rok%202016.pdf](http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/0/933633741A4132D0C12580AC0044C450/$file/rok%202016.pdf)>.

²⁰⁵ NEJVYŠŠÍ SOUD ČR. *Statistika Nejvyššího soudu za období leden 2015–prosinec 2015* [online]. nsoud.cz, 2016 [citováno 28. 2. 2017]. Dostupné na: <[http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/0/E88691AA18EA351AC1257F9C0041231C/\\$file/Statistika%20za%20rok%202015.pdf](http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/0/E88691AA18EA351AC1257F9C0041231C/$file/Statistika%20za%20rok%202015.pdf)>.

ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, popř. v posuzování souladu ochrany soukromí s výkonem trestu odnětí svobody.

Na závěr mi nezbývá než zhodnotit výzkumnou otázku mé diplomové práce, která zní: „Porušuje současná právní úprava trestního řízení v ČR právo na soukromí?“ Ochrana soukromí u dospělých fyzických osob v trestním řízení podle mého výzkumu poskytuje garanci práva na soukromí v širším smyslu. V jednotlivých fázích trestního řízení dochází k řadě zásahů do soukromí osob, přičemž si je důležité uvědomit, že čím je zásah do soukromí osob výraznější, tím náročnější podmínky existují pro jeho použití. Většina institutů, jejichž právní úpravu jsem se pokusila v diplomové práci rozebrat, prošlo v nedávném období pozitivním vývojem. Zároveň nelze zapomínat na to, že se jedná o prostředky, které významným způsobem přispívají k naplňování účelu trestního řízení a jsou promítnutím dalších důležitých zásad trestního řízení, což je nutné mít vzhledem k principu přiměřenosti při posuzování dostatečnosti právní úpravy ochrany soukromí na paměti.

Dospěla jsem proto k závěru, že „zkoumaná současná právní úprava trestního řízení v České republice neporušuje právo na soukromí.“

Bibliografie

Monografie a sborníkové příspěvky:

- BARTOŇ, Michal a kol. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, 608 s.
- CLAES, Erik, GUTWIRTH, Serge, DUFF, Antony. *Privacy and the Criminal Law*. Oxford: Intersentia, 2008, 199 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, 848 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 6. vydání. Praha: Leges, 2016, 1280 s.
- KALVODOVÁ, Věra a kol. *Dokazování v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, 503 s.
- KOVÁČOVÁ, Lucia, NECHVÁTALOVÁ, Lucie, VÝBORNÝ, Štěpán. *Ochrana soukromí versus svoboda projevu médií*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013. 136 s.
- KMEC, Jiří a kol. *Evropská úmluva o lidských právech – komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1696 s.
- POLČÁK, Radim a kol. *Elektronické důkazy v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, 542 s.
- SOBEK, Tomáš. *Svoboda a soukromí*. In ŠIMÍČEK, Vojtěch (ed.). *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 37-48.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1898 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 2539 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012, 3632 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, 992 s.
- WAGNEROVÁ, Eliška a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2012, 906 s.

Odborné články:

- ČEPLOVÁ, Veronika. *Právo obviněného na ochranu osobních a jiných údajů versus práva osob dle § 65 odst. 1 TrŘ*. *Trestněprávní revue*, 2011, roč. 10, č. 11, s. 313-315.

- HERCZEG, Jiří. Novela náhubkového zákona: korektiv veřejného zájmu. *Trestněprávní revue*, 2011, roč. 10, č. 10, s. 285-290.
- HERCZEG, Jiří. Zásada veřejnosti a přístup médií na jednání soudu. *Trestní právo*, 2014, roč. XVIII, č. 1, s. 1-8.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana. Ochrana soukromí mladistvých a veřejnost řízení dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Bulletin advokacie*, roč. 2007, č. 1, s. 33-38.
- KORBEL, František. MELZER, Filip. Společenské a právní základy zveřejňování judikatury a způsoby jeho realizace. *Právní rozhledy*, 2011, č. 9, s. 314-321.
- POWERS, Madison. A Cognitive Access Definition of Privacy. *Law and Philosophy*, 1996, roč. 15, č. 4, s. 369-386.
- SOTOLÁŘ, Alexander. Ochrana soukromí mladistvých a dětí mladších patnáct let v řízení podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže- 1. část. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 7, s. 237-244.
- ZÁVODSKÝ, Ondřej. Devatero připomínek k tzv. „náhubkovému zákonu“. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 7, s. 209-211.

Právní přepisy:

- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte vyhlášené pod č. 104/1991 Sb.
- usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jakou součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 52/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 177/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 484/2008 Sb.
- zákon č. 207/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Judikatura:

- nález Ústavního soudu ze dne 17. února 1999, sp. zn. Pl. ÚS 16/98
- nález Ústavního soudu ze dne 22. ledna 2001, sp. zn. II. ÚS 502/2000
- nález Ústavního soudu ze dne 23. ledna 2001, sp. zn. IV. ÚS 472/2000
- nález Ústavního soudu ze dne 8. listopadu 2005, sp. zn. Pl. ÚS 28/04
- nález Ústavního soudu ze dne 1. listopadu 2006, sp. zn. II. ÚS 362/06
- nález Ústavního soudu ze dne 14. února 2008, sp. zn. II. ÚS 2672/07
- nález Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09
- nález Ústavního soudu ze dne 20. prosince 2011, sp. zn. Pl. ÚS 42/11
- nález Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2012, sp. zn. Pl. ÚS 10/09
- nález Ústavního soudu ze dne 14. listopadu 2012, sp. zn. IV. ÚS 2227/12
- nález Ústavního soudu ze dne 28. listopadu 2013, sp. zn. I. ÚS 2787/13
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. května 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007
- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2016, sp. zn. 4 Pzo 15/2016
- usnesení Ústavního soudu ze dne 13. září 2006, sp. zn. I. ÚS 191/05
- usnesení Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2010, sp. zn. Pl. ÚS 10/09
- Rozsudek ze dne 12. prosince 1992, *Niemietz proti Německu*, stížnost č. 13710/88.
- Rozsudek ze dne 25. února 1993, *Crémieux proti Francii*, stížnost č. 11471/85.

- Rozsudek ze dne 16. dubna 2002, *Société Colas Est a další proti Francii*, stížnost č. 37971/97.
- Rozsudek ze dne 28. dubna 2005, *Buck proti Německu*, stížnost č. 41604/98.
- Rozsudek ze dne 7. června 2007, *Smirnov proti Rusku*, stížnost č. 71362/01.
- Rozsudek velkého senátu ze dne 4. prosince 2008, *S. a Marper proti Spojenému království*, stížnost č. 30562/04 a 30566/04.

Důvodové zprávy:

- důvodová zpráva k zákonu č. 52/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- důvodová zpráva k zákonu č. 177/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- důvodová zpráva k zákonu č. 207/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- důvodová zpráva k zákonu č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Internetové stránky:

- NEJVYŠŠÍ SOUD ČR. *Statistika Nejvyššího soudu za období leden 2016–prosinec 2016* [online]. nsoud.cz, 2017 [citováno 28. 2. 2017]. Dostupné na <[http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/0/933633741A4132D0C12580AC0044C450/\\$file/rok%202016.pdf](http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/0/933633741A4132D0C12580AC0044C450/$file/rok%202016.pdf)>.
- NEJVYŠŠÍ SOUD ČR. *Statistika Nejvyššího soudu za období leden 2015–prosinec 2015* [online]. nsoud.cz, 2016 [citováno 28. 2. 2017]. Dostupné na: <[http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/0/E88691AA18EA351AC1257F9C0041231C/\\$file/Statistika%20za%20rok%202015.pdf](http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/0/E88691AA18EA351AC1257F9C0041231C/$file/Statistika%20za%20rok%202015.pdf)>.
- POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu*

- elektronických komunikací Policíí ČR za rok 2014. PPR-362-28/ČJ-2015-990390* [online]. ceska-justice.cz, 21. července 2015 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2015/10/anal%C3%BDza-odposlech%C5%AF-2014.pdf>>.
- POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policíí ČR za rok 2015. PPR-1370-26/ČJ-2016-990390* [online]. vlada.cz, 29. června 2016 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na<https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_7.pdf>.
 - PAVLIŠOVÁ, Radka, NOVÁK Martin. TRANSPARENCY INTERNATIONAL – ČESKÁ REPUBLIKA. *Analýza soudních rozhodnutí vydaných v letech 2010 až 2012 ve věcech úplatkářských trestných činů* [online]. transparency.cz, 2013 [cit. 10. března 2017]. Dostupné na<https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/Anal%C3%BDza_soudn%C3%ADch_rozhodnut%C3%AD_vydan%C3%BDch_v letech_2010_a%C5%BE_2012_ve_v%C4%9Bcech_%C3%BAplatk%C3%A1%C5%99sk%C3%BDch_trestn%C3%BDch_%C4%8Din%C5%AF.pdf>.
 - POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policíí ČR za rok 2015. PPR-1370-26/ČJ-2016-990390. 29. června 2016 vlada.cz* Dostupné na<https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_7.pdf>.
 - ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ. *Zveřejnění osobních údajů pocházejících z odposlechu nebo záznamu telekomunikačního provozu, UOOU-05185/14* [online]. uouu.cz, 29. června 2015 [cit. 20. prosince 2016]. Dostupné na <https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=15305>.

Abstrakt

Předmětem diplomové práce je ochrana soukromí v trestním řízení. Je zaměřena nejen na ochranu soukromí u dospělých osob, ale je zde i rozebrána problematika ochrany soukromí mladistvých a dětí. Diplomová práce nejprve stručně vymezuje právo na soukromí a v následujících kapitolách se konkrétně věnuje zásahům do tohoto práva a jeho ochraně. V souvislosti s tím rozebírám právní úpravu poskytování informací o trestním řízení, právo nahlížet do spisu, zásady veřejnosti řízení a popisuji vybrané zajišťovací úkony a operativně pátrací prostředky. V závěru diplomové práce shrnuji současný stav právní úpravy ochrany soukromí v trestním řízení v České republice a z něj vyplývající úvahy de lege ferenda.

Klíčová slova

ochrana soukromí, zásahy do soukromí, poskytování informací o trestním řízení, soudnictví ve věcech mládeže, právo na veřejné projednání věci před soudem, zajištění věcí a jiných majetkových hodnot, operativně pátrací prostředky, princip proporcionality

Abstract

The subject of this diploma thesis is the protection of privacy in criminal proceedings. In addition to analyzing privacy protection of adults the thesis also analyzes issue of privacy protection of juvenile and children. The text of my diploma thesis describes concisely the right to privacy and in the other chapters describes interferences and protection of privacy in criminal proceedings. In this context, I analyze the legislation of providing information concerning criminal proceedings, access to file, the right to public trial and describe the seizures of property and Intelligence Means and Device. In conclusion this thesis summarizes the current legislation in the Czech legal order and my own evaluation.

Keywords

protection of privacy, interferences of privacy, to provide information concerning criminal proceedings, Juvenile Justice, right to public trial, seizure of property, Intelligence Means and Device, principle of proportionality

Přílohy

1. Příklad konkrétních otázek pro žádost dle § 8 odst. 2 trestního řádu (včetně poučení):

1) Kdo má ve Vaší bance zřízen bankovní účet pod č. ú. ..., kdy a kým byl účet založen, kdo je v současné době majitelem účtu, kdo měl a má k účtu dispoziční právo, zda toto bylo nebo je nějakým způsobem omezeno.

2) Zda osoby zjištěné na základě dotazu pod č. 1 mají/měly ve Vaší bance zřízeny jiné účty, případně mají/měly dispoziční práva k dalším účtům vedeným bankou, zda mají/měly tato práva nějak omezena.

3) Jaký je aktuální zůstatek na zjištěných účtech.

4) Jaký byl pohyb finančních částek na zjištěných účtech od ... do současné doby.

Řádek, (věta) v souboru bude obsahovat pole, (položky):

a) číslo účtu odesílajícího finanční prostředky,

b) kód banky, u které je účet odesílající finanční prostředky veden,

c) identifikace účtu odesílajícího finanční prostředky fyzickou nebo právnickou osobou,

d) číslo účtu přijímajícího finanční prostředky,

e) kód banky, u které je účet přijímající finanční prostředky veden,

f) identifikace účtu přijímajícího finanční prostředky fyzickou nebo právnickou osobou,

g) datum finanční operace,

h) čas finanční operace,

i) částka, která byla finanční operací přenesena,

j) měna, ve které byla finanční operace provedena.

5) Zda mají/měly tyto osoby vedenou bezpečnostní schránku v konkrétní bance, od jaké doby, kdo má/měl oprávnění ke vstupu do této bankovní schránky, kdo do bankovní schránky vstoupil od ... do současné doby.

6) Zda tyto osoby využívají/využívaly dalších bankovních produktů (např. terminované vklady, šeky, kreditní karty, leasing apod.).

7) V případě, že to systém banky umožňuje, sdělit, zda některá z uvedených osob v období od ... do současné doby vkládala finanční prostředky i na jiné účty vedené bankou než ty, které byly zjištěny na základě dotazů 1-2.

8) V případě, že bylo k účtu zřízeno internetové bankovníctví či GSM bankovníctví, žádáme současně o logovací soubory s uvedením přesných časů připojení, IP adres, ze kterých se uživatel připojoval, a případně uvedení prováděných činností.

9) V případě, že bylo k účtu č. ú. zřízeno internetové bankovníctví či GSM bankovníctví, kdo měl k tomuto přístup a jakým způsobem, v případě že byla činnost internetového bankovníctví prováděna identifikací klienta prostřednictvím telefonního čísla, žádáme o sdělení tohoto telefonního čísla.

10) Žádáme o zajištění kamerových záznamů z bankomatů či poboček, kde docházelo k jednání týkajícího se účtu či k výběrům, případně vkladům, z účtů zjištěných na základě dotazů 1-2.

11) Žádáme o zaslání kopií dokladů, které byly předloženy při zakládání účtů zjištěných na základě dotazů 1-2, a o zaslání kontaktních a personálních údajů na veškeré zjištěné majitele a disponenty účtů.

P o u č e n í:

Podle § 8b odst. 1 tr. řádu osobám, kterým byly orgány činnými v trestním řízení poskytnuty informace, umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka, pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, je nesmí nikomu dále poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům.

Podle § 8b odst. 2 tr. řádu nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin vraždy (§ 140 trestního zákoníku), zabití (§ 141 trestního zákoníku), některý z trestných činů, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví, trestný čin ohrožení pohlavní nemocí (§ 155 trestního zákoníku), některý z trestných činů proti těhotenství ženy (§ 159 až 162 trestního zákoníku), trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), některý z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185 až 193 trestního zákoníku), trestný čin opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195 trestního zákoníku), týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku), únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku).

Zákaz zveřejnění informací neplatí z důvodů uvedených v ustanovení § 8d tr. řádu.

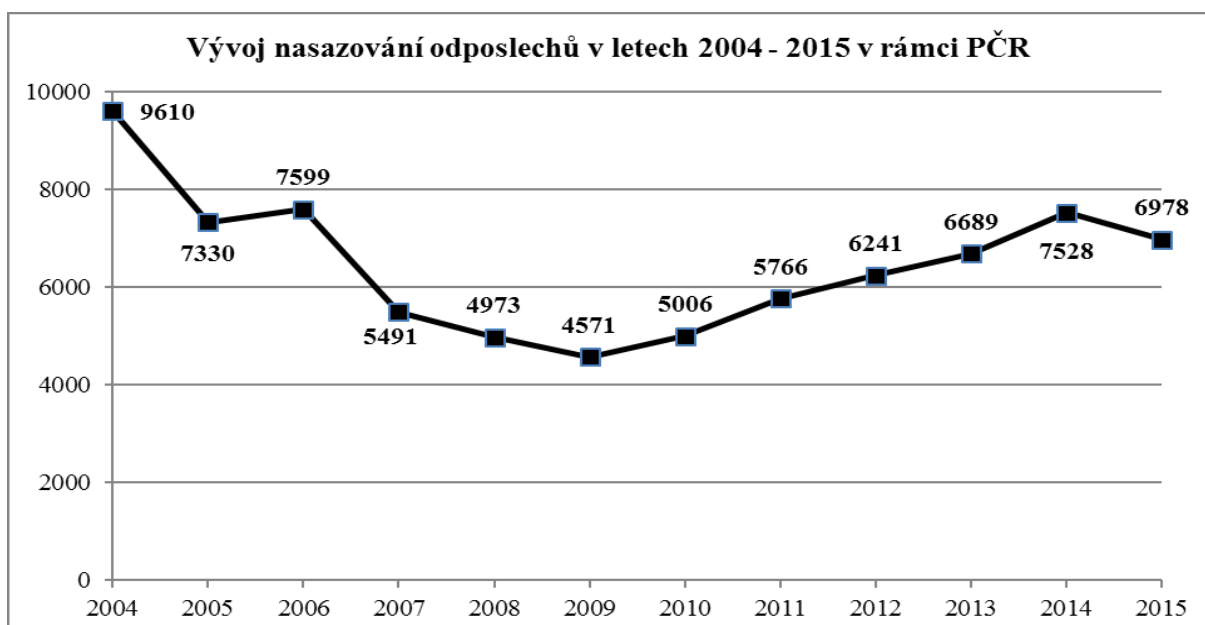
Porušení této povinnosti může být postíženo v případě fyzické osoby podle § 44a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, pokutou až do výše 1 000 000 Kč, v případě

spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč, právnické nebo podnikající fyzické osobě může být za tento správní delikt, podle § 45a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč, v případě spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč, případně posouzeno i jako trestný čin Neoprávněné nakládání s osobními údaji podle ustanovení § 180 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

2. Počet správních a přestupkových řízení podle § 44a a § 45a zákona o ochraně osobních údajů v letech 2010 až 2010²⁰⁶

2010	2011	2012	2013	2014
5	5	3	13	10

3. Graf ukazující vývoj nasazování odposlechů dle § 88 trestního řádu v letech 2004 až 2015²⁰⁷

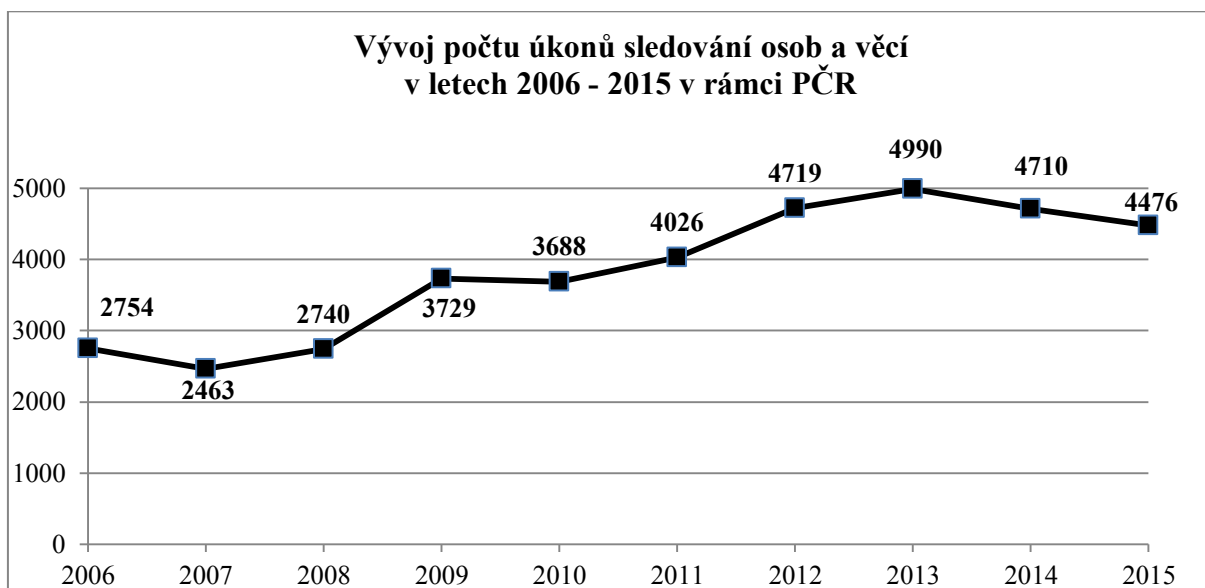
²⁰⁶ ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ. Archiv Věstníku Úřadu pro ochranu osobních údajů, uoou.cz

²⁰⁷ POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015. PPR-1370-26/ČJ-2016-990390 [online]. vlada.cz, 29. června 2016 [cit. 15. března 2017]. Dostupné na <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_7.pdf>.

4. Přehled vývoje počtu úkonů dle § 88a trestního řádu v letech 2009 až 2015²⁰⁸

ÚKONY DLE § 88a tr. ř.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
CELKEM	69 885	82 639	43 976	9 946	54 560	69 068	64 277
pevné I.	452	720	411	1 451	7 034	9 460	5 574
mobilní I.	22 014	23 551	10 714	3 923	11 532	13 665	11 328
IP	953	1 544	1 119	728	1 065	1 182	1 329
buňky	45 965	56 221	31 370	3 627	34 658	44 445	45 831
ostatní	501	603	362	217	271	316	215

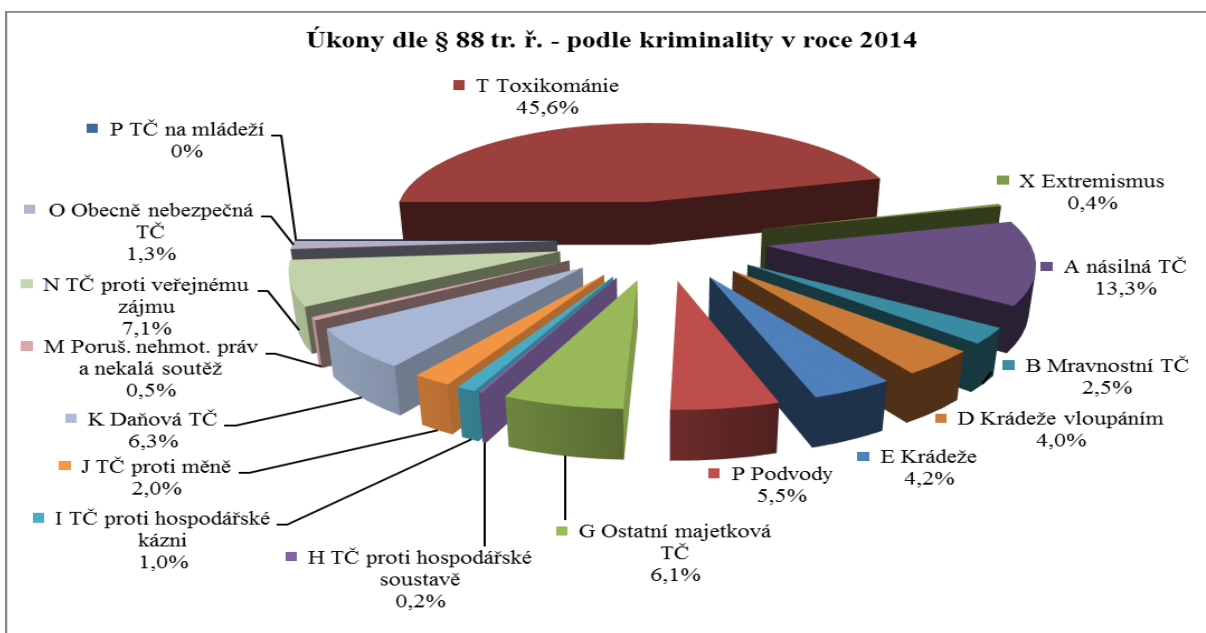
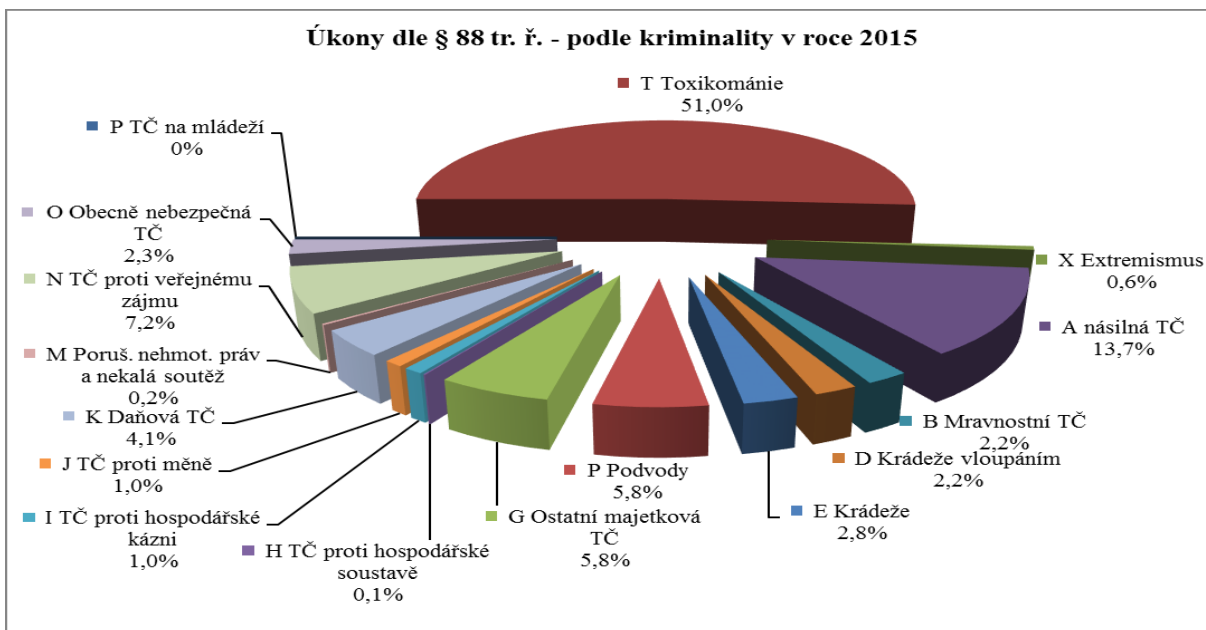
5. Graf ukazující vývoj počtu úkonů sledování osob a věcí dle § 158d trestního řádu v letech 2006 - 2015²⁰⁹

²⁰⁸POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015.* PPR-1370-26/ČJ-2016-990390 [online]. vlada.cz, 29. června 2016 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_7.pdf>.

²⁰⁹POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015.* PPR-1370-26/ČJ-2016-990390 [online]. vlada.cz, 29. června 2016 [cit. 15. března 2017]. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_7.pdf>.

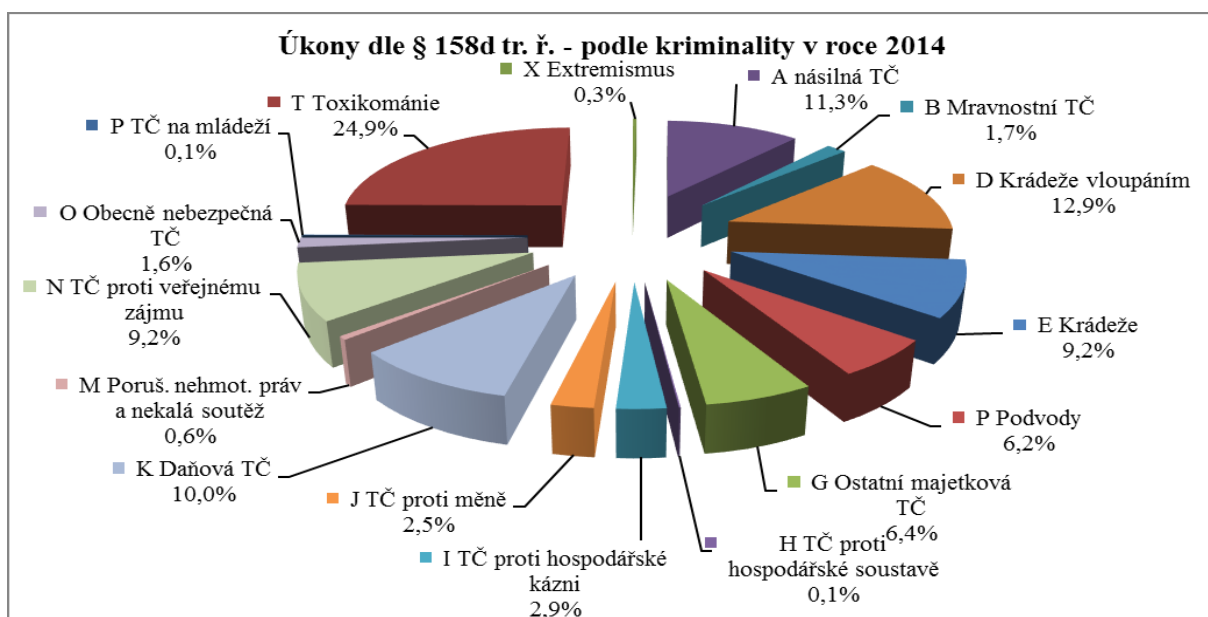
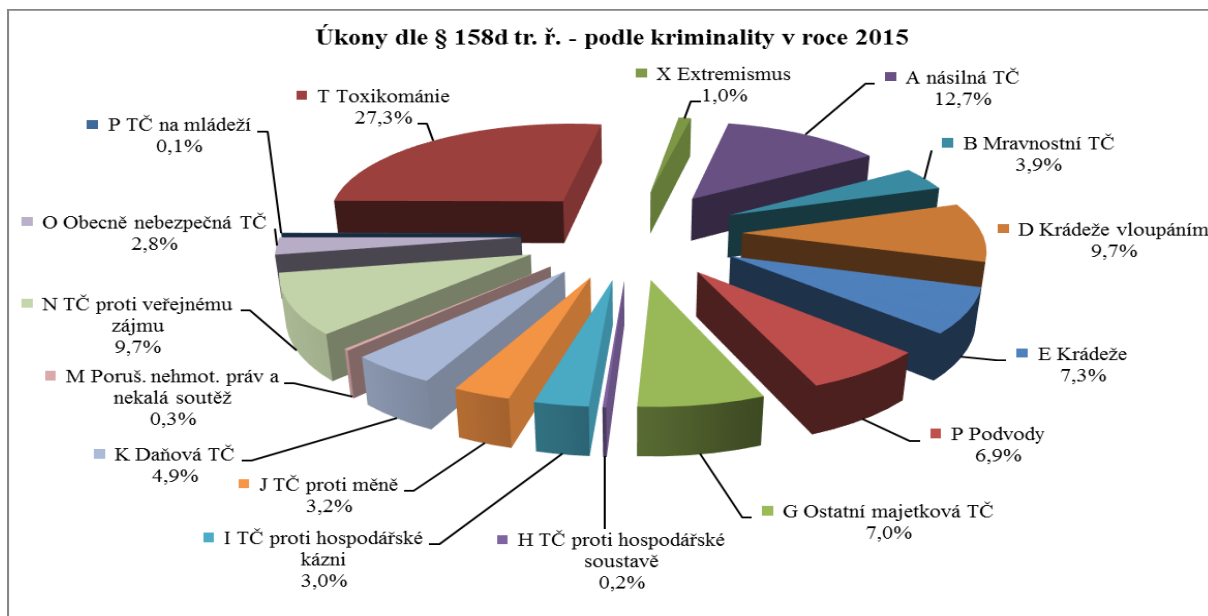
6. Přehled využití odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu dle § 88 trestního řádu napříč trestnou činností v letech 2014²¹⁰ a 2015²¹¹

²¹⁰POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2014.* PPR-362-28/ČJ-2015-990390 [online]. ceska-justice.cz, 21. července 2015 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na: <<http://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2015/10/anal%C3%BDza-odposlech%C5%AF-2014.pdf>>.

²¹¹POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015.* PPR-1370-26/ČJ-2016-990390 [online]. vlada.cz, 29. června 2016 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na: <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_7.pdf>.

7. Přehled využití odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu dle § 158d trestního řádu napříč trestnou činností v letech 2014²¹² a 2015²¹³

²¹²POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2014.* PPR-362-28/ČJ-2015-990390 [online]. ceska-justice.cz, 21. července 2015 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2015/10/anal%C3%BDza-odposlech%C5%AF-2014.pdf>>.

²¹³POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015.* PPR-1370-26/ČJ-2016-990390 [online]. vlada.cz, 29. června 2016 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_7.pdf>.